

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

« ՄԱՔՈՒՐ ԱՎԱԶ 2022 »

ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՄԲ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ՆՈՐԱՏՈՒՄԻ ԱՎԱԶԻ ԵՎ ԳԼԱՔԱՐԱԿՈՂՃԱՅԻՆ
ԽԱՌՆՈՒՐԴԻ ՀԱՆՔԱՎԱՅՐԻ ԱՎԱԶԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՂԱՄԱՍՈՒՄ
2024-2025ԹԹ. ԿԱՏԱՐՎԵԼԻՔ ԵՐԿՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ
ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
(լրամշակված)

Տնօրեն՝

Ա. ՄԱՐՈՒԽՅԱՆ

Երևան 2024

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

	Էջ
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՏԵՐՄԻՆՆԵՐ	3
1 ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	5
1.1 Նախատեսվող գործունեության անվանումը և նպատակը	5
1.2 Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը	12
1.2 Նախագծման նորմատիվ-իրավական հենքը	17
2. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ	22
2.1 Ռեզիլենթ, երկրաձևաբանություն	22
2.2 Շրջանի կլիման	26
2.3 Մթնոլորտային օդ	30
2.4 Ջրային ռեսուրսներ	31
2.5 Հողեր	38
2.6 Բուսական և կենդանական աշխարհ	40
2.7 Վտանգված էկոհամակարգեր, բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ	46
3. ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐ	49
3.1 Ենթակառուցվածքներ	49
3.2 Հողերի տնտեսական յուրացման բնութագիր	57
3.3 Պատմության, մշակութային հուշարձաններ	58
4. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ	62
5. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆՎԱԶԵՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ	67
6. ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐ	71
7. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳ	73
Օգտագործված գրականության ցանկ	76
Հավելված 1. Աշխատանքների նախահաշիվ և ժամանակացույց	77
Հավելված 2. Հորատման հարթակների ռեկուլտիվացիայի նկարագիր	81
Հավելված 3. Հայցվող տարածքի և մոտակա հանքավայրի իրադրության սխեմա	82
Հավելված 4. Անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման վկայականի պատճեն	83

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՏԵՐՄԻՆՆԵՐ

Օգտակար հանածոյի պաշարներ` օգտակար հանածոյի կուտակումներ, որոնց ծավալը, քանակը, որակը և տարածքային դիրքն ու ձևը որոշված են

Հանքավայր` ընդերքի մաս, որը պարունակում է օգտակար հանածոյի պաշարներ (այդ թվում` կանխատեսումային), որոնք ստացել են երկրաբանատնտեսագիտական գնահատական.

Օգտակար հանածոյի երևակում` ընդերքի տեղամաս, որում հայտնաբերվել է օգտակար հանածոյի առկայություն, որի քանակը, որակը և արդյունաբերական նշանակությունը դեռ որոշված չեն

Երկրաբանական ուսումնասիրություններ` ընդերքի երկրաբանական աշխատանքների համալիր, որի նպատակն է ուսումնասիրել երկրակեղևի կառուցվածքը, ապարների առաջացման պայմանները, արտածին երկրաբանական պրոցեսները, հրաբխային գործունեությունը, ինչպես նաև հայտնաբերել ու գնահատել օգտակար հանածոների պաշարները

Օգտակար հանածոյի արդյունահանում` օգտակար հանածոյի դուրսբերումը հանքավայրերից և դրանց մեջ պարփակված օգտակար բաղադրիչների կորզմանն ուղղված աշխատանքների համալիր

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատական` երկրաբանական ուսումնասիրությունների և օգտակար հանածոների արդյունահանման ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունների բացահայտում և գնահատում

Բնապահպանական միջոցառումների ծրագիր` երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների հետևանքով բնապահպանական կորուստների նվազեցման/կանխարգելման նպատակով պլանավորվող միջոցառումներ

Բնապահպանական կառավարման պլան` ընդերքօգտագործման հետևանքով բնապահպանական կորուստների նվազեցման, անվերադարձ ազդեցության կանխարգելման նպատակով պլանավորվող միջոցառումներ և դրանց իրականացման մշտադիտարկման ցուցիչներ, որոնք հստակ են և չափելի` որոշակի ժամանակի ընթացքում

Բույսերի Կարմիր գիրք՝ միջազգային պահանջները բավարարող համահավաք փաստաթուղթ, որում գրանցվում են տեղեկություններ հազվագյուտ, անհետացման եզրին գտնվող բույսերի և համակեցությունների կարգավիճակի, աշխարհագրական տարածվածության, էկոլոգիական պայմանների, կենսաբանական առանձնահատկությունների, ներկա վիճակի և պահպանման միջոցառումների մասին

Կենդանիների Կարմիր գիրք՝ միջազգային պահանջները բավարարող համահավաք փաստաթուղթ է, որում գրանցվում են տեղեկություններ հազվագյուտ, անհետացման եզրին գտնվող կենդանիների կարգավիճակի, աշխարհագրական տարածվածության, էկոլոգիական պայմանների, կենսաբանական առանձնահատկությունների ներկա վիճակի և պահպանման միջոցառումների մասին

Հող՝ երկրի մակերևույթում բիոտիկ, աբիոտիկ և մարդածին գործոնների երկարատև ազդեցության արդյունքում առաջացած ինքնուրույն բնագիտապատմական հանքաօրգանական բնական մարմին՝ կազմված կոշտ հանքային և օրգանական մասնիկներից, ջրից ու օդից և ունի բույսերի աճի ու զարգացման համար համապատասխան պայմաններ ստեղծող յուրահատուկ գենետիկամորֆոլոգիական հատկանիշներ ու հատկություններ

Հողի բերրի շերտ՝ հողային ծածկույթի վերին շերտի բուսահող, որն օգտագործվում է հողերի բարելավման, կանաչապատման, ռեկուլտիվացման նպատակներով

Ռեկուլտիվացում՝ խախտված հողերի վերականգնմանն ուղղված (օգտագործման համար պիտանի վիճակի բերելու) միջոցառումների համալիր, որը կատարվում է 2 փուլով՝ տեխնիկական և կենսաբանական

Ազդակիր համայնք՝ շրջակա միջավայրի վրա հիմնադրությային փաստաթղթի կամ նախատեսվող գործունեության հնարավոր ազդեցության ենթակա համայնքի (համայնքների) բնակչություն՝ ֆիզիկական և (կամ) իրավաբանական անձինք

Խախտված հողեր՝ առաջնային տնտեսական արժեքը կորցրած և շրջակա միջավայրի վրա բացասական ներգործության աղբյուր հանդիսացող հողեր

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

▪ **Նախատեսվող գործունեության անվանումը և նպատակը**

«Մաքուր ավազ» ՍՊ ընկերությունը (գտնվելու վայրը՝ Հայաստան, Գեղարքունիք, Գավառ, Բարեկամության փ. 14 նրբ., տ 3) նախատեսում է երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների կատարում Նորատուսի ավազի և գլաքարակոպճային խառնուրդի հանքավայրի առաջին տեղամասի 8.077հա տարածքում, նպատակ ունենալով պարզաբանել օգտակար հանածոյի որակական հատկանիշները և նրանց պիտանելիությունը «Ավազ շինարարական աշխատանքների համար» 8736-2014 ԳՈՍՍ-ի տեխնիկական պահանջներին, որպես շինարարական ավազ, ճանապարհա-շինարարության պաստառահումք և ծանր բետոնի լցանյութ:

Աշխատանքների համար ընտրված տարածքը վարչական տեսակետից ներառված է ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Գավառ խոշորացված համայնքի Նորատուս բնակավայրի սահմաններում, բնակավայրի կենտրոնից մոտ 2.2կմ, իսկ մոտակա շինություններից՝ մոտ 1.2կմ հյուսիս-արևմուտք (նկար 1-3): Գավառ քաղաքը գտնվում է հայցվող տարածքից 4.6կմ դեպի հյուսիս, Հացառատ գյուղը՝ 5կմ դեպի հյուսիս-արևելք: Մոտակա բնակավայրերն են Սարուխան, Լանջաղբյուր, Նորատուս, Երանոս գյուղերը և Գավառ քաղաքը:

Հետախուզվող տեղամասը տեղակայված է 1913.26-1917.2մ բացարձակ բար-րությունների վրա:

Երկրաբանական ուսումնասիրության նպատակով հայցվող տարածքը համայնքային կադաստրային քարտեզներում հաշվառված է որպես գյուղատնտեսական նպատակային նշանակության հող (վարելահող), ենթավարձակալված է «Մաքուր ավազ 2022» ՍՊԸ կողմից:

Տեղամասի կենտրոնի աշխարհագրական կոորդինատներն են.

40° 23' 35" - հյուսիսային լայնության, 45° 09' 52" - արևելյան երկայնության:

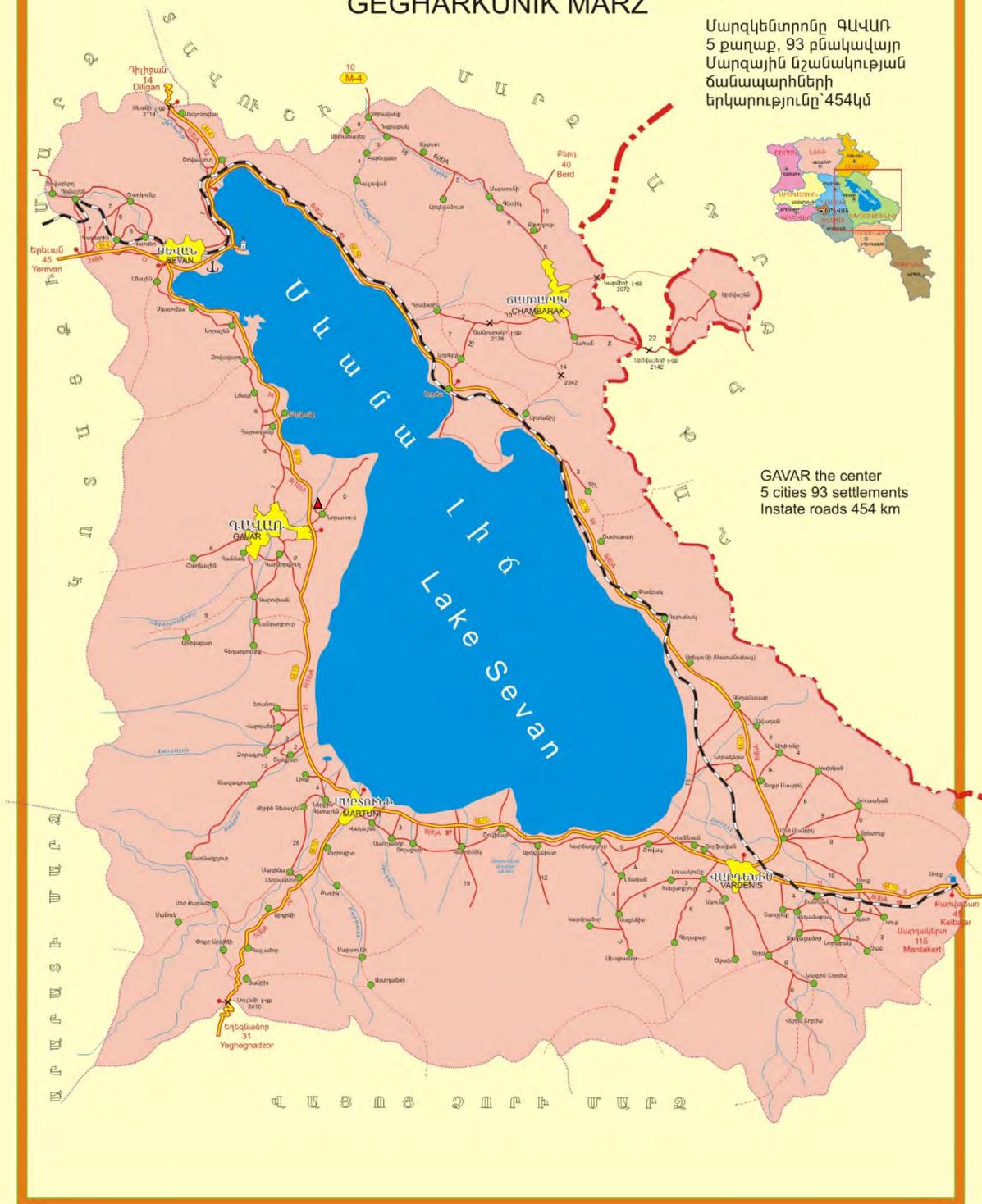
Հայցվող տարածքը սահմանափակվում է հետևյալ եզրային կոորդինատներով (ըստ ArmWGS-84 համակարգի).

Կետը	Կոորդինատները	
	X	Y
1.	4473105.6710	8513753.8276
2.	4473289.6513	8513753.8305
3.	4473303.0722	8513963.9308
4.	4473305.6740	8514169.0960

Կետը	Կոորդինատները	
	X	Y
5.	4473105.8913	8514169.0960
6.	4473105.8913	8514039.4277
7.	4473105.6710	8513753.8276

ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶ GEGHARKUNIK MARZ

Մարզկենտրոնը ԳԱՎԱՐ
5 քաղաք, 93 բնակավայր
Մարզային նշանակության
ճանապարհների
երկարությունը՝ 454կմ

GAVAR the center
5 cities 93 settlements
Instate roads 454 km

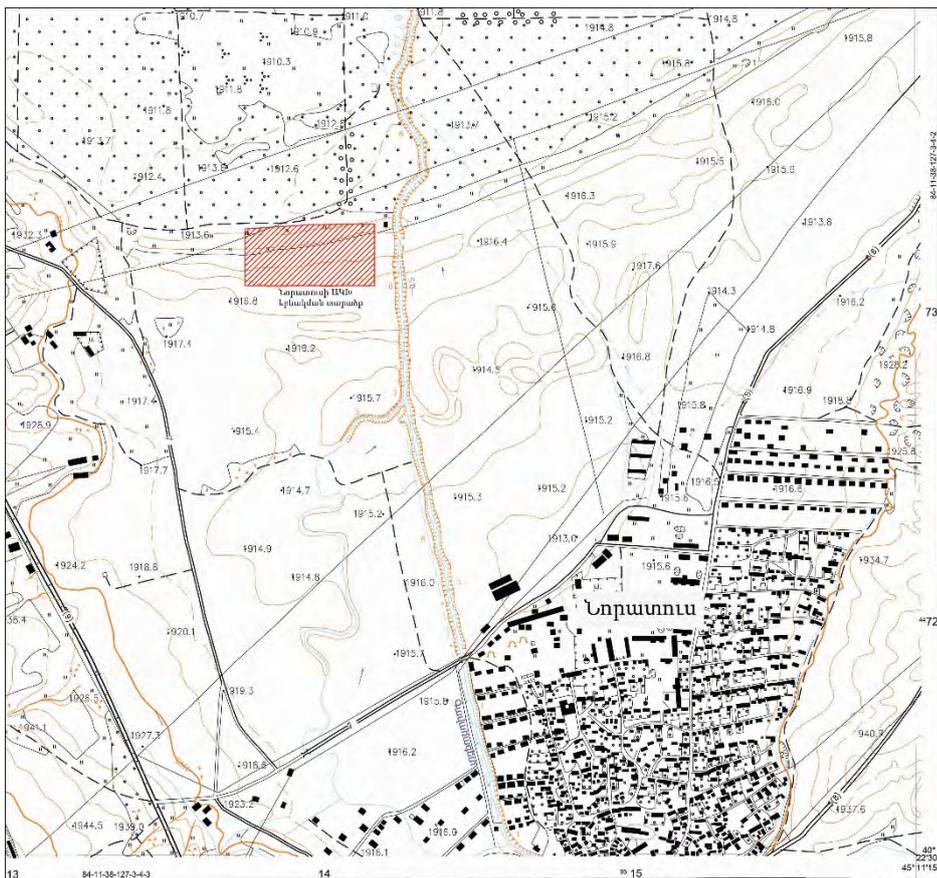
▲ Նորատուսի հանքավայրի ավազի առաջին տեղամաս

Նկար 1.

ՏԱՐԱԾՔԻ ՍԽԵՄԱՏԻԿ ԻՐԱՂԱՅԻՆ ՀՍԱԿԱԳԻԾ
 Կազմված է 1:25000 մասշտաբի
 K-38-127-V-g,127-V-b-54 տոպոգրաֆիական թերթի հիման վրա

Նկար 2.

Նկար 3.

Տարածաշրջանի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են նեոգենի հրաբխածին-նստվածքային և հրաբխային, նեոգեն-չորրորդականի հրաբխային և ժամանակակից նստվածքային առաջացումները:

Շրջանի երկրաբանական կառուցվածքի հիմնական տարրերն արտացոլված են Վ. Ամարյանի կողմից կազմված 1:50000 մասշտաբի պետական երկրաբանական քարտեզում:

Շերտագրական կտրվածքը ներկայացված է հետևյալ տեսքով (ներքևից վերև).

Ն Ե Ո Գ Ե Ն

Շրջանի շերտագրական կտրվածքի մերկացված մասի ամենահին ապարները մերկանում են ներկայացված ներկայացված են սարմատի կավերով, կրաքարերով, հրաբխածին-նստվածքային առաջացումներով, որը գրականության մեջ հայտնի է որպես Ողջաբերդի շերտախումբ: Շերտախումբը կազմված է միմյանց հերթափոխվող տուֆաբեկ-չիաների, տուֆերի, բազալտների և անդեզիտաբազալտների շերտերից, որոնք տեղ-տեղ շերտափոխվում են ավազաքարերով և կավերով: Այս հրաբխածին-բեկորային ապարները տրանսգրեսիվորեն ծածկում են ավելի հին հասակի գրեթե բոլոր համալիրները և ծածկվում են վերին պլիոցենի ու անտրոպոգենի լավային ծածկոցներով:

Վերին միոցեն-ստորին պլիոցեն (մեոտիս-պոնտոսի հարկեր, Ողջաբերդի շերտախումբ, ստորին մաս): Վերին օլիգոցենի առաջացումներն էրոզիոն աններդաշնակությամբ ծածկված են հրաբխածին-նստվածքային ապարների հզոր հաստվածքով (600մ և ավելի), որը հայտնի է Ողջաբերդի շերտախումբ անվանմամբ: Շերտախումբը կազմված է միմյանց հերթափոխվող տուֆաբեկ-չիաների, տուֆերի, բազալտների և անդեզիտաբազալտների շերտերից, որոնք արևմուտքում շերտափոխվում են ավազաքարերով և կավերով (շերտախմբի հիմքում): Այս հրաբխածին-բեկորային ապարները տրանսգրեսիվորեն ծածկում են ավելի հին հասակի գրեթե բոլոր համալիրները և ծածկվում են վերին պլիոցենի և անտրոպոգենի լավային ծածկոցներով:

Վերին պլիոցեն – ստորին չորրորդական: Այս հասակին է վերագրվում հրաբխածին-բեկորային շերտախմբի վերին մասը, որը վերը նկարագրվածից անջատվում է որոշ ընդմիջումով և առանձին տեղերում թույլ արտահայտված

անկյունային աններդաշնակությամբ: Ստորին մասում ներկայացված է վերին պլիոցենի դիատոմիտային կավերով, սպիտակավուն թթու պեռլիտ-պեմզային ավազների, բրեկչիաների շերտերով, իսկ վերին մասում^ա գլխավորապես միջին կազմի անդեզիտ-անդեզիտաբազալտային, երբեմն^ա դացիտային լավաների ծածկոցներով և հոսքերով:

ՉՈՐՐՈՐԴԱԿԱՆ

Տարածաշրջանի մեծ մասը ծածկված է չորրորդականի հրաբխային ապարներով՝ բազալտներ, անդեզիտաբազալտներ, անդեզիտներ, տուֆեր, պեմզաներ, պեռլիտներ և այլն, որոնց հզոր ծածկոցները վահանաձև ծածկում են պալեոգեն-նեոգենի նստվածքային շերտախմբերին: Չորրորդական առաջացումների շերտագրական տարանջատումը հիմնականում հարաբերական բնույթ է կրում:

Համակարգի ստորին մասին են վերագրվում բազալտները և անդեզիտաբազալտ-ները, որոնք հիմնականում ծածկված են ավելի երիտասարդ լավային առաջացումներով: Շրջանի տարածքի մեծ մասը ծածկված է Վարդենիսի լեռնավահանի հրաբխային ապարներով^ա բազալտներ, անդեզիտաբազալտներ, պեմզաներ, պեռլիտներ և այլն, որոնց հզոր ծածկոցները վահանաձև ծածկում են պալեոգեն-նեոգենի նստվածքային շերտախմբերին:

Ստորին չորրորդական: Այս հասակի ապարները ներկայացված են հիմնականում հիմնային կազմի լավաների ծածկոցներով՝ անդեզիտաբազալտներով, բազալտներով, որոնք հավանաբար արտավիժվել են Գեղամա լեռնաշղթայի առանցքային մասի խոշոր ճեղքային հրաբուխներից և տարածվել են լեռնաշղթայի լանջերով դեպի հյուսիս-արևմուտք: Իրենց տարածման մեծ մասում սրանք հետագայում ծածկվել են չորրորդականի անդեզիտաբազալտ-բազալտային լավաներով: Բազալտների ծածկոցները շատ կարևոր բնորոշիչ հորիզոն են, որոնց մակերևույթի վրա ցայտուն ֆիքսվում են նորագույն տեկտոնական շարժումները:

Միջին չորրորդականի հասակին են վերագրվում առաձին հզոր լավային հոսքեր, որոնք ռելիեֆի խորություններով ժապավենաձև ձգվում են շատ մեծ տարածությունների վրա: Անդեզիտաբազալտային և բազալտային լավաների մերկացումները որոշ հատվածներում առաջացնում են ուղղաձիգ ժայռային ելուստներ:

Միջին-վերին չորրորդական: Այս հասակի ապարները ներկայացված են հիմնականում հրաբխային ավազներով:

Ժամանակակից առաջացումները մեծ տարածում ունեն և հարում են գետերի հունային և վերհունային դարավանդներին, Սևանի գոգավորության լճային առաջացումներին: Այլուվիալ առաջացումների հզորությունը 10-20մ է և ներկայացված են հիմնականում ավազախճային, ավազակավային, կավավազային նստվածքներով:

Դելյուվիալ առաջացումները կուտակված են հիմնականում լեռնալանջերին, ներկայացված են տարատեսակ, հիմնականում վատ տեսակավորված գլաքարերով և ավազախճային թափվածքներով և նստվածքներով:

Երկրաբանակառուցվածքային տեսակետից տարածաշրջանը հարում է Բագում-Զանգեզուրի գոտու Հանքավան-Զանգեզուրի ենթազոնայի կենտրոնական մասին՝ Գեղամա լեռնավահանին: Այս հատվածում ենթազոնայի ներքին տեկտոնական կառուցվածքի վերաբերյալ տվյալները խիստ սահմանափակ են, քանի որ հին ծալքավոր կառուցվածքային հարկերը ծածկված են մեծ տարածում ունեցող պլիոցեն-չորրորդականի լավային ապարների հզոր ծածկոցով:

Պայմանավորված չորրորդական հրաբխականության արտահայտման ուժգնությամբ, տարածաշրջանը հարուստ է ոչ մետաղական (բազալտ, անդեզիտաբազալ, պեոլիտներ, հրաբխային խարամներ և այլն) օգտակար հանածոներով: Տարածաշրջանում հայտնի է Սոթքի ոսկու հանքավայրը:

Տեղամասի ավազների առաջացման երկրաբանական պայմանները կապված են Սևանա լճի ավազներձ շերտի ձևավորման հետ, որոնք ձգվում են դեպի լեռնային բարձրացումները, որտեղից բեկորային նյութը ժամանակավոր հոսքերի և լեռնային գետերի միջոցով հոսել է դեպի ներքև և զբաղեցրել է Սևանի ավազներձ գոտին: Ավելի ուշ, լճի ակտիվ մակընթացության ժամանակ առաջացել են ավազի բերուկների շերտախմբեր:

Երկրաբանական ուսումնասիրության նպատակով հայցվող տեղամասի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են միջին-վերին չորրորդականի և ժամանակակից դելյուվիալ-պրոլյուվիալ և լճային առաջացումները: Տեղամասի երկրաբանական կառուցվածքը ներկայացված է հետևյալ տեսքով (ներքևից վերև)։

Միջին-վերին չորրորդականը ներկայացված է հիմնականում հրաբխային ավազներով խարամացված բազալտների բեկորներով, որոնք տարածաշրջանում

ունեն մեծ տարածում և գրեթե ամենուրեք տրանսգրեսիվորեն (անկյունային և ազիմուտային աններդաշնակությամբ) ծածկում են միջին չորրորդականի բազալտներին և հանդիսանում են հիմնատակող ապարներ օգտակար հաստվածքի համար:

Վերին չորրորդականը - Դելյուվիալ առաջացումներն ներկայացված են լճային առաջացումներով, ունեն լայն տարածում և տեղամասի սահմաններում դրանք հանդես են գալիս ավազների շերտով, որում հանդիպում են կավավազների նրբաշերտեր: Այս ապարները հաննդիսանում են ուսումնասիրվող օգտակար հանածոն:

Ավազային այս հաստվածքը տեղամասում ներկայացված է գործնականում հորիզոնական, մերձակերևութային տեղադրմամբ ավազային կուտակի տեսքով, և հաշվի առնելով տեղամասից դեպի արևելք գտնվող գործող Նորտուսի ավազի և գլաքարակոպճաային խառնուրդի հանքավայրի տվյալները, կարելի է ասել, որ տեղամասի ավազային հաստվածքի հզորությունը տատանվում է 7.0-ից 8.0մ -ի սահմաններում: Տեղամասում օգտակար կուտակում ավազն ըստ ձևի հղկված, անկյունավոր և կլորավուն է:

Ըստ ֆոնդային նյութերի և դաշտային ակնադիտական տվյալների տեղամասում ավազային կուտակը բնութագրվում է գործնականում համասեռ կառուցվածքով, կավանյութի չնչին պարունակությամբ, որը գտնվում է համատարած բաշխված և ցրված վիճակում:

Օգտակար հաստվածքը համատարած ծածկված է 0.25-0.30մ հզորության հողաբուսական շերտով, իսկ խարամացված բազալտների բեկորներով պեմզային ավազները օգտակար հանածոյի համար հանդիսանում են ստորին երկրաբանական սահման:

Ժամանակակից առաջացումները համատարած ծածկում են վերին չորրորդականի հաստվածքը, տեղամասում ներկայացված են հողաբուսական շերտով փուխր-բեկորային ապարների մանր բեկորներով:

Տեղամասի տարածքում տեկտոնական խախտումներ, փլուզումներ, սողանքային և այլ տիպի գեոդինամիկ երևույթներ չեն հայտնաբերվել:

▪ **Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը**

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Նորատուսի ավազի և գլաքարակոպճային խառնուրդի հանքավայրի ավազի առաջին տեղամասի ներկայացվող երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների ծրագիրը կազմվել է հաշվի առնելով տեղամասի երկրաբանական կառուցվածքը, մորֆոլոգիական ձևը, տարածքի չափերը, հիդրոերկրաբանական, ինժեներաերկրաբանական և երկրաբանահետախուզական աշխատանքների կատարման լեռնատեխնիկական պայմանները և ուղղորդվելով ՀՀ ՏԿԵ նախարարի 2021թ. օգոստոսի 11-ի թիվ 06-Ն հրամանի դրույթներով, համաձայն այդ հրամանի «Ավազի և ավազակոպճային խառնուրդի հանքավայրերի պաշարների դասակարգման կիրառման հրահանգի» ցուցումների, տեղամասը երկրաբանական կառուցվածքի բարդությամբ դասվում է ավազի և ավազակոպճային խառնուրդի հանքավայրերի 1-ին խմբին:

Նկատի ունենալով տեղամասի պարզ երկրաբանական կառուցվածքը, օգտակար հանածոյի մորֆոլոգիական ձևը և չափսերը, ինչպես նաև երկրաբանահետախուզական աշխատանքների համար ընտրված տարածքի չափսերը (8.077հա), հետախուզումը նախատեսվում է իրականացնել մինչև 8.0մ խորությամբ 5 հորատանցքերով նմուշարկման զուգորդությամբ:

Հորատանցքերի տեղադիրքի ընտրության ժամանակ հաշվի են առնվել ուսումնասիրության համար հատկացված տարածքի եզրագծերը, հիդրոտեխնիկական ու տրանսպորտային կառույցների և էլեկտրահաղորդման գծի առկայությունը:

Օգտակար հանածոյի գրանուլոմետրական կազմի և ֆիզիկամեխանիկական հատկությունների, քիմիական և միներոլոգիական ուսումնասիրությունների նպատակով նախատեսվում է հորատանցքերից վերցնել նմուշներ՝ 5 հանուկային նմուշ:

Նախագծված աշխատանքների իրացումը հնարավոր կդարձնի տալ օգտակար հանածոյի որակական գնահատականը, ինչպես նաև համաձայն վերը նշված Հրահանգի և հաշվի առնելով, որ հետախուզափորվածքների միջև հեռավորությունները տատանվում են 202-408մ սահմաններում, հնարավոր է հետախուզված պաշարները գնահատել արդյունաբերական C₁ կարգով:

Երկրաբանահանույթային աշխատանքներ

Տեղամասի 1:1000 մասշտաբի երկրաբանական քարտեզի կազմման նպատակով նախատեսվում է կատարել տոպոգրաֆիական և երկրաբանական հանույթ 8.077հա տարածքի վրա, բոլոր հետախուզական փորվածքների և նմուշարկման տեղերի, ապարների երկրաբանական սահմանների գործիքային տեղադրմամբ: Տոպոմարկշեղերական աշխատանքները կկատարվեն պայմանագրային հիմունքներով «Դավիթ Արամի Առաքելյան» ԱԶ կողմից:

Հորատման աշխատանքներ

Տեղամասի երկրաբանահետախուզական աշխատանքների իրականացման համար նախատեսվում է հորատել 7 հորատանցք՝ յուրաքանչյուրը 8մ խորությամբ 56մ ընդհանուր ծավալով: Հորատումը կիրականացվի պայմանագրային հիմունքներով, մասնագիտացված խմբի կողմից ՄԴԵ-50M ինքնագնաց հորատող հաստոցով առաջընթաց ամրակապման եղանակով, կարծր համաձուլվածքային թագիկներով, 103մմ նախնական և 93մմ վերջնական տրամագծով: Օգտակար հանածոյի հորատհանուկի գծային ելքը պետք է կազմի 95%:

Ըստ ֆոնդային նյութերի տվյալների հորատման աշխատանքների նախնական ծավալները բաշխվում են հետևյալ կերպ (այս ցուցանիշները կարող են փոխվել հորատման աշխատանքների ժամանակ և ստանալ ավելի ճշգրիտ տվյալներ).

Աղյուսակ 1.

Հ/Հ	Հորատանցքի համարը	Նախագծային խորությունը, մ	Ապարների կարգը		
			հողաբուսական շերտ	VI ավազ	VI պեմզային ավազներ խարամացված բազալտների բեկորներով
1	Հորատանցք 1	8.0x7=56.0	0.15	7.65	0.20
2	Հորատանցք 2		0.20	7.55	0.25
3	Հորատանցք 3		0.25	7.50	0.25
4	Հորատանցք 4		0.20	7.60	0.20
5	Հորատանցք 5		0.25	7.55	0.20
6	Հորատանցք 6		0.20	7.65	0.15
7	Հորատանցք 7		0.25	7.55	0.20
	Ընդամենը	56.0	1.5	53.05	1.45
	Միջինը		0.21	7.58	0.21

Հորատման աշխատանքները կիրականացվեն մասնագիտացված կազմակերպության կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով:

Հորատումը իրականացվելու է 90° անկյան տակ, առանց հորատման լուծույթի օգտագործման՝ օգտակար հաստվածքը ջրակալված է:

Հորատող հաստոցի տեղակայում և ապատեղակայում

Նախագծով նախատեսվում է հորատել 7 հորատանցք, որի համար 7 անգամ կկատարվի УГБ-50М ինքնագնաց հորատող հաստոցի տեղակայում և ապատեղակայում:

Լեռնային փորվածքների փաստագրում

Մանրամասն երկրաբանական փաստագրման ենթակա են բոլոր հորատանցքերը:

Փաստագրման աշխատանքները կկատարվեն առաջին կարգի երկրաբանի կողմից: Մասնակի մասնակցություն կունենան նաև գլխավոր մասնագետը:

Երկրաբանական փաստագրման աշխատանքները նախատեսվում է կատարել 1:100 մասշտաբով: Այդ աշխատանքների ծավալներն են՝ հորատանցքեր – 56գծ.մ:

Ծավալային զանգվածի որոշում դաշտային պայմաններում

Ավազի ծավալային զանգվածը բնամասում նախատեսվում է որոշել երևակման տարբեր մասերի 3 փորձարկման կետերում: Այն կիրականացվի դաշտային պայմաններում, հայտնի ծավալից հանված ապարի կշռման եղանակով, որի ընթացքում կորոշվի նաև ավազահումքի փխրեցման գործակիցը: Չափագրումից ու հանված ապարի կշռումից հետո այն կենթարկվի հետլցմանման: Աշխատանքները կիրականացվեն հայտնի ծավալից հանված նյութի կշռման եղանակով: Այս աշխատանքները նախատեսվում է իրականացնել ձեռքով՝ հանվածքի չափագրման հավաստիությունը ապահովելու նպատակով:

Նմուշարկում

Տեղամասի ավազի որակական հատկանիշները պարզաբանելու համար նախատեսվում է հորատանցքերը ենթարկել նմուշարկման: Նախատեսվում է վերցնել 14 հանուկային նմուշ:

Յուրաքանչյուր հորատանցքից նախատեսվում է վերցնել 2 հանուկային նմուշ, յուրաքանչյուրը միջինը 3.8մ երկարությամբ՝

56մ x 95%= 53.2գ.մ կամ 14 նմուշ

Վերցված 14 նմուշները կենթարկվեն ֆիզիկամեխանիկական (լրիվ ցիկլով) փորձարկումների մասնագիտացված լաբորատորիայում:

Քիմիական և միներոլոգիապետրոգրաֆիական ուսումնասիրությունների համար նախատեսվում է համապատասխանաբար վերցնել 2-ական նմուշ:

Լաբորատոր ուսումնասիրություններ

Նախատեսվում է կատարել օգտակար հանածոյի ֆիզիկամեխանիկական փորձարկումներ, քիմիական և միներոլապետրոգրաֆիական ուսումնասիրություններ: Նախքան լաբորատորիա ուղարկելը նմուշները տեղում կենթարկվեն մշակման:

Հանուկային նմուշները համարակալվում և դասավորվում են հատուկ արկղներում, նոր միայն ուղարկվում լաբորատորիա լրիվ ծրագրով ֆիզիկամեխանիկական փորձարկումների համար:

Ըստ նախնական պայմանավորվածության՝ օգտակար հանածոյի լաբորատոր հետազոտությունները կկատարվեն «Շինսերտֆիկատ» ֆիզիկատեխնիկական փորձարկումների լաբորատորիայում, իսկ ապարի քիմիական և միներոլապետրոգրաֆիական ուսումնասիրությունները կիրականացվեն ՀՀ ԳԱԱ երկրաբանական գիտությունների ինստիտուտում:

Աշխատանքները կկատարվեն պայմանագրային հիմունքներով:

Ինժեներակրաբանական և հիդրոերկրաբանական

ուսումնասիրություններ

Հետախուզվող տարածքում ինժեներակրաբանական և հիդրոերկրաբանական պայմանների պարզաբանման նպատակով նախատեսվում է կատարել համապատասխան դիտարկումներ ջրաբեր հորիզոնների և գեոդինամիկ երևույթների առկայությունը պարզաբանելու համար:

Ինժեներակրաբանական հետազոտություններով նախատեսվում է պարզել՝

- տեղամասի ապարների կազմը,
- ապարների կառուցվածքային առանձնահատկությունները,

անիզոտրոպիան,

- պարզաբանել տեղանքի գեոդինամիկ պրցեսները:

Հիդրոերկրաբանական հետազոտություններով նախատեսվում է.

- հետազոտել հիմնական ջրատար հորիզոնները, եթե այդպիսիք կան ուսումնասիրել և նկարագրել դրանք,

- ուսումնասիրել ջրի որակը,

- կատարել ռեժիմային դիտարկումներ :

Դիտարկումները նախատեսվում է կատարել ամիսը մեկ անգամ:

Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատաքների ժամանակ կպահանջվի խմելու և տեխնիկական ջուր: Տեխնիկական ջուրը կվերցվի գետից իսկ խմելու ջուրը կտեղափոխվեն ավտոտրանսպորտով մոտակա գյուղերից:

Ռադիոմետրական ուսումնասիրություններ

Տեղամասի տարածքում և անցած հետախուզական փորվածքներում СРП-681 (N596) ռադիոչափիչ սարքով գամմա պրոֆիլավորման գամմա ակտիվության չափումների միջոցով, նախատեսվում է չափել ավազակոպճային կուտակի ռադիոակտիվությունը:

Աշխատանքները կկատարվեն մասնագիտացված կազմակերպության կողմից, պայմանագրային եղանակով:

Ճանապարհների և հորատման հրապարակների

շինարարություն

Նախատեսվում է 7 հորատման հրապարակների և դրանց մոտեցման ճանապարհների նորոգում մեխանիկական եղանակով՝ 4-րդ կարգի ապարներում:

Այդ աշխատանքների ծավալները ստորաբաժանվում են՝

- Հորատման հրապարակների կառուցում

Չնայած որ հետախուզվող տեղամասը հարթ է, հորատման աշխատանքների համար նախատեսվում է նախորոք հողաբուսական շերտը հեռացնել , հորատման աշխատանքնորից հետո այդ տարածքը վերականգնելու համար: Կկառուցվի 7 հորատման հրապարակ, յուրաքանչյուրը 42մ² մակերեսով: Ընդհանուր մակերեսը կկազմի՝

$$7 \times 42 = 294 \text{մ}^2 \text{ կամ } 61.7 \text{մ}^3$$

Համաձայն դաշտում կատարված նախնական դիտարկումների՝ հորատհրապարակների կառուցման համար ընտրված տարածքներում հողաբուսական շերտի միջին հզորությունը կազմում է 0.21մ է, այն առկա է տեղամասի շուրջ 55% մակերեսում, հիմնականում օգտակար հաստվածքը

մերկացած է: Հետևաբար, այս պայմաններում հարթակների վերականգնման ենթակա ծավալը կկազմի 33.96մ^3 ($294\text{մ}^2 \times 55\% \times 0.21\text{մ} = 33.96\text{մ}^3$):

- Ճանապարհներ

Ծրագրով նոր ճանապարհների կառուցում չի նախատեսվում, քանի որ տեղանքում կան գրունտային բարվոք ճանապարհներ և ընկերությունը կօգտվի այդ ճանապարհներից:

Եթե աշխատանքների իրականացման ժամանակ գործող ճանապարհների որոշ հատվածներ քանդվեն, ընկերությունը կկատարվի մասնակի վերանորոգում, առանց լրացուցիչ ծախսերի:

▪ ***Նախագծման նորմատիվ-իրավական հենքը***

Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հաշվետվությունը կազմելիս ընկերությունն առաջնորդվել է բնապահպանական օրենսդրության պահանջներով, որոնք ամրագրված են հետևյալ իրավական ակտերում.

- ՀՀ Ընդերքի մասին օրենսգիրք (ՀՕ-280, 28.11.2011թ.), որով սահմանվում են ՀՀ տարածքում ընդերքօգտագործման սկզբունքներն ու կարգը, կարգավորվում են ընդերքն օգտագործելիս բնությունը և շրջակա միջավայրը վնասակար ազդեցություններից պաշտպանության, աշխատանքների կատարման անվտանգության ապահովման, ինչպես նաև ընդերքօգտագործման ընթացքում պետության և անձանց իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանության հետ կապված հարաբերությունները:

- ՀՀ Հողային օրենսգիրք (ՀՕ-185, 02.05.2001թ.), որը սահմանում է հողային հարաբերությունների պետական կարգավորման կատարելագործման, հողի տնտեսավարման տարբեր կազմակերպական-իրավական ձևերի զարգացման, հողերի բերրիության, հողօգտագործման արդյունավետության բարձրացման, մարդկանց կյանքի ու առողջության համար բարենպաստ շրջակա միջավայրի պահպանման և բարելավման, հողի նկատմամբ իրավունքների պաշտպանության իրավական հիմքերը:

- ՀՀ Ջրային օրենսգիրք (ՀՕ-373, 04.06.2002թ.), որով կարգավորվում են ջրային ռեսուրսների և ջրային համակարգերի, այդ թվում՝ ջրամատակարարման, ջրահեռացման համակարգերի տնօրինման, տիրապետման, օգտագործման և պահպանման ոլորտում ծագող հարաբերությունները:

– ՀՀ Անտառային օրենսգիրք (ՀՕ-211, 24.10.2005թ.), որը կարգավորում է ՀՀ անտառների և անտառային հողերի կայուն կառավարման՝ պահպանության, պաշտպանության, վերականգնման, անտառապատման և արդյունավետ օգտագործման, ինչպես նաև անտառների հաշվառման, մոնիթորինգի, վերահսկողության և անտառային հողերի հետ կապված հարաբերությունները:

– «Բուսական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-22, 23.11.1999թ.), որը սահմանում է պետական քաղաքականությունը բնական բուսական աշխարհի գիտականորեն հիմնավորված պահպանության, պաշտպանության, օգտագործման և վերարտադրության բնագավառում:

– «Կենդանական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-52, 03.04.2000թ.), որը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքում կենդանական աշխարհի վայրի տեսակների պահպանության, պաշտպանության, վերարտադրության և օգտագործման պետական քաղաքականությունը:

– «Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենք (ՀՀ օրենք ՀՕ-522-Ն (ընդունված 1994թ. և լրամշակված՝ 2022թ.), որով կարգավորվում է մթնոլորտային օդի պահպանության իրավական և կազմակերպական հիմքերը՝ ուղղված մթնոլորտային օդի որակի պահպանությանը. մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի համար բարենպաստ մթնոլորտային օդի որակի ապահովման նպատակով՝ մթնոլորտային օդի պահպանության բնագավառում հասարակական հարաբերությունները:

– «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-211, 27.11.2006թ.), որը կարգավորում է Հայաստանի Հանրապետության բնության հատուկ պահպանվող տարածքների՝ որպես բնապահպանական, տնտեսական, սոցիալական, գիտական, կրթական, պատմամշակութային, գեղագիտական, առողջապահական, ռեկրեացիոն արժեք ներկայացնող էկոհամակարգերի, բնության համալիրների ու առանձին օբյեկտների բնականոն զարգացման, վերականգնման, պահպանության, վերարտադրության և օգտագործման պետական քաղաքականության իրավական հիմունքները:

– «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (ընդ. 21.06.2014թ.-ի ՀՕ-110-Ն, խմբ. 03.05.23 ՀՕ-150-Ն), որը կարգավորում է Հայաստանի Հանրապետությունում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումների, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության պետական փորձաքննության ոլորտի հասարակական հարաբերությունները:

– «Թափոնների մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-159-Ն, 24.11.2004թ.), որը կարգավորում է թափոնների հավաքման, փոխադրման, պահման, մշակման, օգտահանման, հեռացման, ծավալների կրճատման և դրանց հետ կապված այլ հարաբերությունների, ինչպես նաև մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելման իրավական և տնտեսական հիմքերը:

– ՀՀ կառավարության 14.12.2017թ.-ի թիվ 1643-Ն որոշում, որը կիրառվում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքում խախտված հողերի հաշվառման, հողաշինարարական, քարտեզագրման, կանխատեսվող ու իրականացման ենթակա ռեկուլտիվացման աշխատանքների նախագծման, ռեկուլտիվացման, ռեկուլտիվացված հողերի նպատակային նշանակության ուղղությունների որոշման, ինչպես նաև նպատակային ու գործառական նշանակությանը համապատասխան՝ դրանց հետագա օգտագործման ժամանակ:

– ՀՀ կառավարության 14.08.2014թ.-ի N781-Ն որոշում, որը սահմանում է սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման ընթացակարգը:

– ՀՀ կառավարության 22.02.2018թ.-ի N191-Ն որոշում, որը սահմանում է ընդերքօգտագործման հետևանքով բնապահպանական կորուստների նվազեցման, անվերադարձ ազդեցության կանխարգելման նպատակով պլանավորվող մշտադիտարկումների իրականացման պահանջների, ինչպես նաև արդյունքների վերաբերյալ հաշվետվությունները ներկայացնելու կարգը:

– ՀՀ կառավարության 02.11.2017թ.-ի N1404-Ն որոշում, որով սահմանվել են հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը և պակաս արդյունավետ հողերի բարելավման համար հողի բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները:

– ՀՀ կառավարության 21.10.2021թ.-ի N1733-Ն որոշում, որով սահմանվել է շրջակա միջավայրի պահպանության դրամագլխի օգտագործման և հատկացումների չափերի հաշվարկման կարգը:

– ՀՀ կառավարության 29.01.2010թ.-ի N71-Ն որոշում, որով հաստատվել է ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը,

– ՀՀ կառավարության 29.01.2010թ.-ի N72-Ն որոշում, որով հաստատվել է ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը,

– ՀՀ կառավարության 2008 թվականի օգոստոսի 14-ի N 967-Ն որոշում, որով հաստատվել է ՀՀ բնության հուշարձանների ցանկը ըստ տեսակների և տեղադիրքի:

– ՀՀ կառավարության 18.08.2021թ.-ի N 1352-Ն որոշում, որով կարգավորվում են Հայաստանի Հանրապետության ընդերքի մասին օրենսգրքի 69-րդ հոդվածով սահմանված շրջակա միջավայրի պահպանության դրամագլխին Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված ընդերքօգտագործողների կողմից Հայաստանի Հանրապետության ընդերքի մասին օրենսգրքի 3-րդ հոդվածով սահմանված ռեկուլտիվացիոն աշխատանքների՝ նախահաշվային արժեքների հաշվարկման և վերահաշվարկման կարգի հետ կապված իրավահարաբերությունները:

– ՀՀ կառավարության 15.06.2017թ.-ի N676-Ն որոշում, որով հաստատվել են ՀՀ ընդերքօգտագործման թափոնների կառավարման և վերամշակման պլանների օրինակելի ձևերը,

– ՀՀ բնապահպանության նախարարի 26.10.2006թ.-ի N 342-Ն հրաման, որով հաստատվել է այստանի Հանրապետության տարածքում գոյացող արտադրության (այդ թվում՝ ընդերքօգտագործման) և սպառման թափոնների ցանկը:

– ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 25.10.2022թ.-ի N369-Ն հրաման, որով հաստատվել են շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման դրույթների կիրարկման ուղեցույցները:

– ՀՀ առողջապահության նախարարի 17.05.2006թ.-ի N533-Ն հրաման, որով հաստատվում են աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում թրթռման հիգիենիկ նորմերը:

– ՀՀ կառավարության 18.08.2011թ.-ի N1192-Ն որոշում, որով հաստատվել է ՀՀ տարածքում տեխնածին աղտոտված հողերի մոնիթորինգի իրականացման մեթոդաբանությունը:

– «Սևանա լճի մասին» 04.07.20001թ.-ի ՀՕ-190 օրենքը, որով կարգավորում է Սևանա լճի, նրա ջրհավաք ավազանի և տնտեսական գործունեության գոտու էկոհամակարգերի պահպանման, վերականգնման, վերարտադրման, բնականոն զարգացման և օգտագործման հետ կապված հարաբերությունները:

– ՀՀ կառավարության 30.05.2002թ.-ի N927-Ն որոշում, որով հաստատվել է «Սևան» ազգային պարկի կանոնադրությունը:

– ՀՀ կառավարության 11.12.2003թ.-ի N1787-Ն որոշում, որով հաստատվել է Սևանա լճի ջրհավաք ավազանի տարածքային հատակագծման նախագիծը:

– ՀՀ կառավարության 08.12.2022թ.-ի №1912-Ն որոշում, որով հաստատվել է Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածքի 2022-2027 թվականների կառավարման պլանը:

– ՀՀ կառավարության 20.01.2005թ.-ի №64-Ն որոշում, որով հաստատվել են ջրակոնսերվացիայի սանիտարական պահպանման, հոսքի ձևավորման, ստորերկրյա ջրերի պահպանման, ջրապահպան, էկոտոնի և անօտարելի գոտիների տարածքների սահմանման չափորոշիչները:

– ՀՀ կառավարության 15.06.2017թ.-ի №675-Ն որոշում, սահմանվել են ընդերքօգտագործման թափոնների կառավարման և ընդերքօգտագործման թափոնների վերամշակման պլանների բովանդակությունը, ինչպես նաև ընդերքօգտագործման թափոնների կառավարման և ընդերքօգտագործման թափոնների վերամշակման միջոցառումները:

– ՀՀ կառավարության 11.11.2021թ.-ի №1848-Ն որոշում, որով հաստատվել է ընդերքօգտագործման հետևանքով խախտված հողերի, ընդերքօգտագործման թափոնների փակված օբյեկտների ռեկուլտիվացիոն աշխատանքների իրականացման, այդ թվում՝ կենսաբանական վերականգնման ուղեցույցը:

– ՀՀ կառավարության 08.09.2011թ.-ի №1396-Ն որոշում, որով սահմանվել են ՀՀ տարածքում հողի բերրի շերտի նպատակային և արդյունավետ օգտագործման հետ կապված հարաբերությունները:

– - ՀՀ կառավարության 25.09.2014թ.-ի №1059-Ա որոշում, որով հաստատվել են ՀՀ բնության հատուկ պահպանվող տարածքների ռազմավարությունը, պահպանության և օգտագործման բնագավառում պետական ծրագիրը, 2014-2020 թվականների պետական ծրագրի միջոցառումները:

– - ՀՀ կառավարության 27.05.2015թ.-ի №764-Ն որոշում, որով հաստատվել է շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր տնտեսական վնասի գնահատման և հատուցման կարգը:

2. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

2.1 Ռելիեֆ, երկրաձևաբանություն, սողանքներ, սելյամիկ բնութագիր

Երկրաբանական ուսումնասիրության նպատակով հայցվող տարածքի գտնվում է Սևանա լճի ջրհավաք ավազանի սահամններում՝ Գավառագետի հարթության տարածքում: Ջրհավաք ավազանի Սևանա լճին հարող տարածքն իրենից ներկայացնում է բարձր լեռներով շրջապատված եռանկյունաձև գոգավորություն, որը միջլեռնային խոշոր տեկտոնական իջվածք է:

Իջվածքի հատակային մասը զբաղեցնում է Սևանա լիճը, որի հատակը ծովի մակերևույթից բարձր է մոտ 1800 - 1820 մետր, իսկ շրջակա լեռների առանձին գագաթների բարձրությունը հասնում է մինչև 3600 մ: Ավազանը եզրավորում են՝ արևմուտքից Գեղամա (Աժդահակ 3598 մ), հարավից՝ Վարդենիսի (Վարդենիս՝ 3520 մ), հրաբխային լեռնավահանները, հյուսիս - արևելքից՝ Արեգունու, արևելքից՝ Սևանի (Հինալ՝ 3367 մ) և Արևելյան Սևանի լեռնաշղթաները: Արտանիշ և Նորատուս հրվանդանների միջև ձգված է մի ստորերկրյա պատնեշ, որով լիճը բաժանվում է երկու ավազանի՝ Մեծ Սևանի և Փոքր Սևանի:

Մինչև իջեցումը լճի միջին խորությունը 41.3 մետր էր, Մեծ Սևանինը՝ 37.7 մ, Փոքրինը՝ 50.9 մ, առավելագույնը՝ Փոքր Սևանի հյուսիս-արևելյան մասում կազմում էր 98.7 մ, իսկ լճի մակարդակը 1916 մ էր: Մեր թվարկության մոտ 2000 տարվա ընթացքում մակարդակի տատանումների ամպլիտուդը մեծ չի եղել, իսկ 1880թ. հետո՝ ոչ ավելի քան 3 մ, 1900թ.-ից մինչև 1931թ. ընդամենը 50 սմ՝ պայմանավորված օդերևութաբանական գործոններով:

Լճի ջրի մակարդակը 2006 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմել է 1898.24 մ, 2008 թ. դեկտեմբերի 31-ին՝ 1898,85 մ, իսկ 2009 թվականի դեկտեմբերի 31-ին՝ 1899.24 մ, 2011 թ.՝ 1900.19 մ, 2013թ. հունիսի 14-ի դրությամբ՝ 1900.57 մ, 2024 թվականի հունիսին՝ 1900.63մ:

Սևանա լճի ավազանը ունի ոչ միայն բարդ գեոմորֆոլոգիական կառուցվածք, այլ նաև բարդ հետերոգեն տեկտոնական կառուցվածք:

Սևանի ավազանի ամենահին առաջացումներն են համարվում բյուրեղային թերթաքարերը, որոնք երկրի մակերևույթին մերկանում են Սևանի ավազանից

դուրս: Կրաքարերի, կվարցիտների և կավային թերթաքարերի ելքեր են հայտնաբերված Գեղամա լեռնաշղթայի հարավային ծայրամասերում՝ Արգիշի գետի վերին հոսանքներում:

Սևանի և Արեգունու լեռնաշղթաները ներկայացված են հզոր հրաբխա-նստվածքային ապարներով: Սևանի լեռնաշղթայի կտրվածքում մեծ տարածում ունեն տուֆոկոնգլոմերատները, տուֆոբրեկչիաները, պորֆիրիտները և դրանք հատող ինտրուզիաները: Բարձրադիր լանջերը և ջրբաժանները ներկայացված են մերգելներով և կրաքարերով, որոնք աններդաշնակ կերպով տարածված են հրաբխա-նստվածքային կոմպլեքսի վրա:

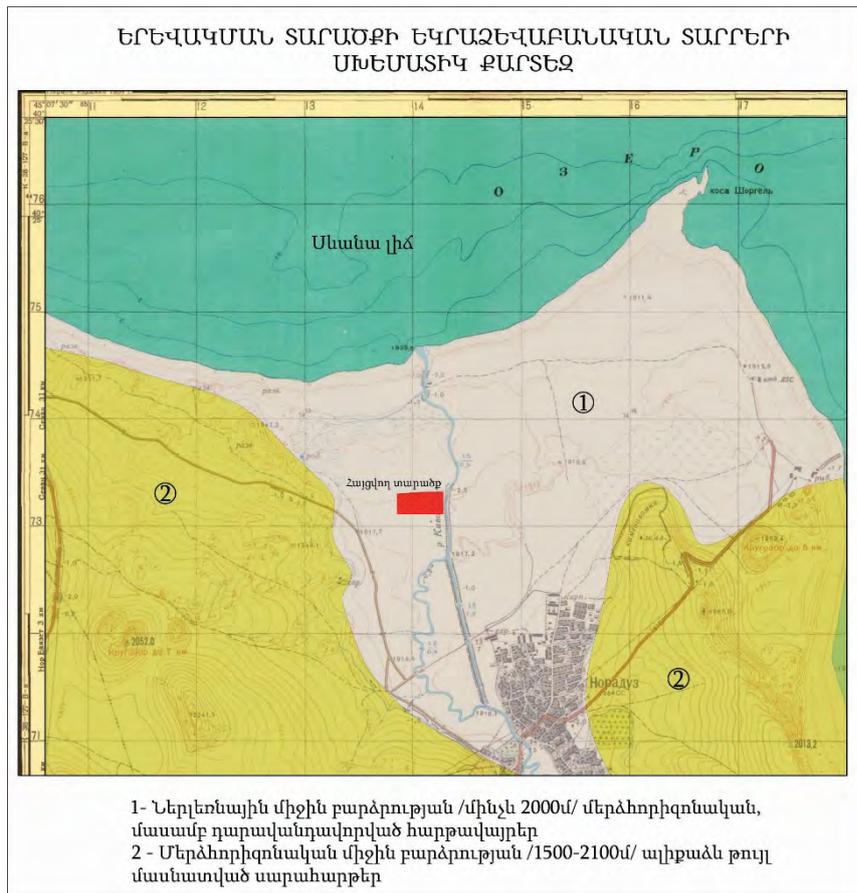
Փամբակի լեռնաշղթայի արևելյան վերջավորությունը նույնպես կազմված է պորֆիրիտներից և տուֆոգեններից, որոնք Սևան քաղաքի շրջանում ծածկված են նորագույն լավային ծածկոցներով: Նմանատիպ ապարներից է կազմաված նաև Վարդենիսի լեռնաշղթայի լավային ծածկոցի հիմքը: Այդ ապարները մերկանում են խոր ձորերի հովիտներում:

Պորֆիրիտները և տուֆոբրեկչիաները Գեղամա լեռնաշղթայում ունեն սահմանափակ տարածում, բայց Վարդենիսի լեռնաշղթայում զբաղեցնում են զգալի տարածքներ, տեղ-տեղ հասնելով մինչև ջրբաժաններ:

Գեղամա լեռնաշղթայի արևելյան լանջերի նախալեռնային մասերում մինչև ավիամերձ տարածքները զգալի տարածում ունեն նստվածքային առաջացումները՝ կավերը, մերգելները և ավազաքարերը: Վերջիններս ծածկված են տուֆոբրեկչիաների, կոնգլոմերատների և միջֆորմացիոն լավաների հոսքերի հաստաշերտերով: Վերը նշված հաստաշերտերը զբաղեցնում են զգալի տարածքներ Գեղամա լեռնաշղթայի հարավային և Վարդենիսի լեռնաշղթայի կենտրոնական մասերում:

Վերը նշված բոլոր ապարները ջրամերժ են: Գեղամա և Վարդենիսի լեռնաշղթաների սահմաններում ծածկված են լավաներով: Միջլավային հոսքերի արտավիժման ժամանակահատվածները բնորոշվում են հողմնահարման երևույթներով՝ առաջացնելով խորը ձորակներ դեպի Սևանա լիճը, որոնցում կուտակված առաջացումները ներկայացված ավազաքարերով, կավերով, տուֆոավազաքարերով, գլաքարա-կոնգլոմերատային, լճային գոյացումներով:

Գավառագետի զոգավորության (կուտակային հանթավայրի) երկրաձևաբանական և լանջերի թեքության սխեմատիկ քարտեզները ներկայացված են ստորև նկար 4 և 5-ում:

Նկար 4.

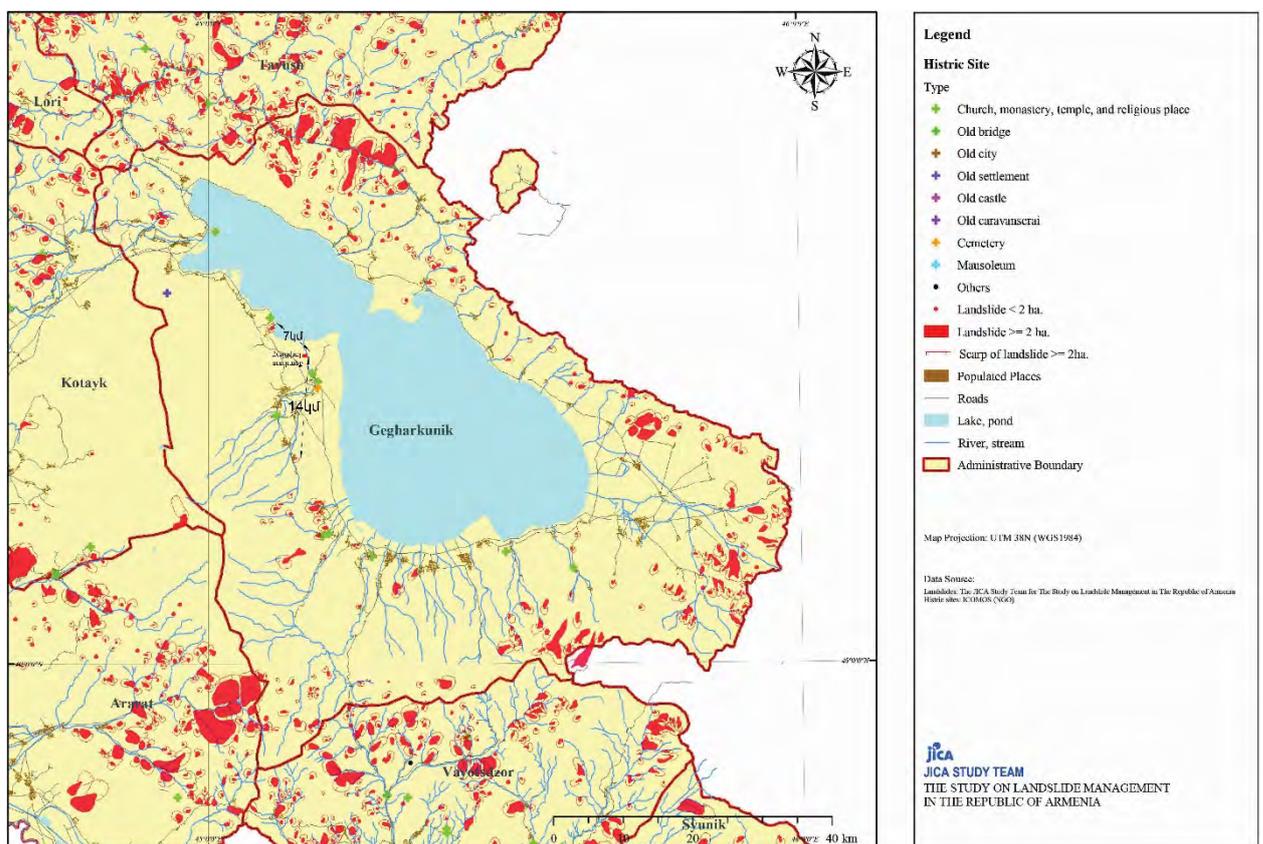
Նկար 5.

Ըստ ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի նախագահի 2020 թվականի դեկտեմբերի 28-ի «Երկրաշարժադիմացկուն շինարարություն. նախագծման նորմեր» N102-Ն հրամանի՝ Նորատուսի հանքավայրի առաջին տեղամասի տարածքը գտնվում է 2-րդ սեյսմիկ գոտում, որին բնորոշ է 0.4g կամ 400սմ/վրկ² գրունտի հորիզոնական արագացման մեծություն (նկար 6):

Նկար 6.

Սողանքային մարմիններ երևակման կամ հարակից տարածքում չի արձանագրվել: Համաձայն արտակարգ իրավիճակների նախարարության ՀՀ սողանքային աղետի կառավարման ծրագրի ավարտական հաշվետվության՝ սողանքային մարմիններ հայտնի են հայցվող տեղամասից մոտ 7կմ և 14կմ հեռավորությունների վրա, Բերդկունք և Լանջաղբյուր բնակավայրերի տարածքում (նկար 7):

Նկար 7.

2.2 .Շրջանի կլիման

Սևանա լճի ջրհավաք ավազանում կլիմայի ձևավորման հիմնական գործոններն են արևի ճառագայթումը և մթնոլորտային շրջապտույտը: Արևային ժամերի քանակը տարեկան տատանվում է 2600-2800-ի միջև:

Սևանա լճի կենտրոնական գոտու տարբեր հատվածներ աչքի են ընկնում տարբեր կլիմայական պայմաններով: Ամենաանպաստ կլիմայական պայմանները դիտվում են լճի արևմտյան ափին, որտեղ օդի ջերմաստիճանի կարող է իջնել մինչև -36°C : Լճի հակադիր՝ Արեգունու ափին ձմեռը համեմատաբար մեղմ է, նվազագույն ջերմաստիճանը հասնում է -25°C -ի:

Բարձրադիր շրջաններում 0°C -ից բարձր ջերմաստիճանով օրերի թիվը հասնում է 200-ի, ցածրադիր գոտիներում՝ 260 օր: Առավելագույն ջերմաստիճանը գրանցվում է հուլիս-օգոստոս ամիսներին ($+28^{\circ}\text{C}$), նվազագույնը՝ հունվար-փետրվարին: Տարվա միջին ջերմաստիճանը տատանվում է $5-6^{\circ}\text{C}$ -ի միջև:

Օդի հարաբերական խոնավությունը ենթակա է օրեկան և սեզոնային տատանումների: Ձմռանը միջին հարաբերական խոնավությունը Փոքր Սևանում կազմում է 70-75%, Մեծ Սևանում՝ 80-85%, ամռանը՝ համապատասխանաբար Փոքր Սևանում՝ 65%, Մեծ Սևանում՝ 75%:

Ռելիեֆի բազմազանությամբ և ջրի հարևանությամբ է պայմանավորված քամիների գերակշռությունը այս տարածքում: Քամիների միջին տարեկան արագությունը տատանվում է 1.5-6.0 մ/վրկ: Ձնածածկը ձևավորվում է նոյեմբերի կեսերին, կայուն ծածկը՝ դեկտեմբերի սկզբին, իսկ հալոցքը սկսվում է մարտի սկզբից և վերջանում ապրիլի վերջին:

Հայցվող տարածքում կլիման բնութագրվում է որպես չափավոր տաք, խոնավ (նկար 8): Ստորև աղյուսակներում ներկայացվում են տարածքի կլիմայական բնութագրերը (ըստ Գավառ օդերևութաբանական կայանի տվյալների):

Աղյուսակ 2.

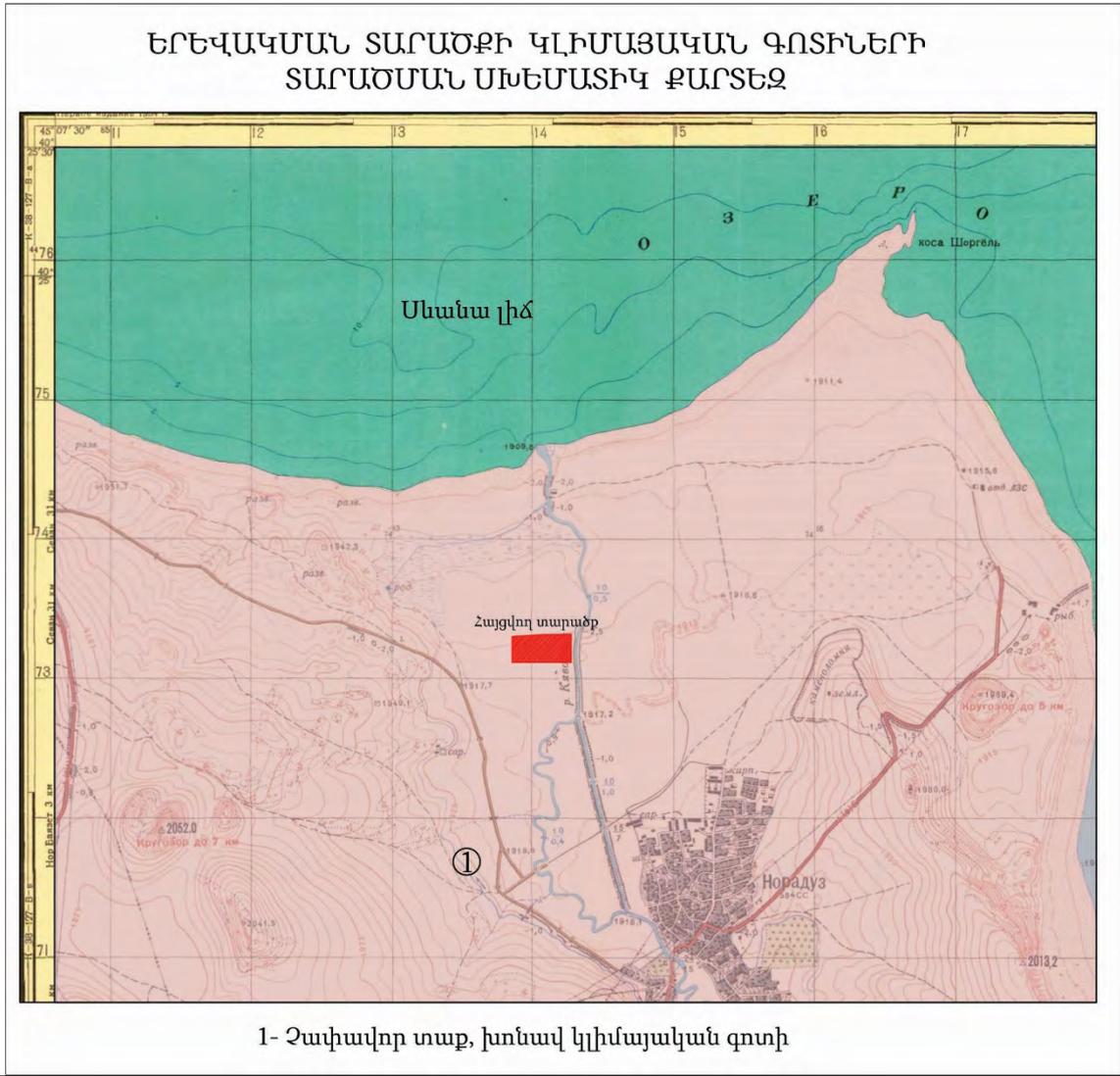
Ջերմաստիճանը, $^{\circ}\text{C}$

Բարձրություն ձ.մ.	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	Միջին տարեկան	Նվազագույն	Առավելագույն
1961	-7.5	-6.3	-2.5	3.9	8.9	12.5	15.7	15.8	12.0	6.7	0.6	-4.8	4.6	-33	33

Աղյուսակ 3.

Օդի հարաբերական խոնավությունը, մմ

Միջին տարեկան	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր
---------------	---------	---------	------	-------	-------	--------	--------	---------	-----------	-----------	----------	-----------

70	71	71	69	66	69	70	70	71	68	69	70	71
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Նկար 8.

Աղյուսակ 4.

Մթնոլորտային տեղումները

Տեղումների քանակը, մմ	Ը	Ք
միջին ամսական/առավելագույն տարեկան		
Ըստ ամիսների		

Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	
17	19	33	44	72	72	61	46	40	38	30	17	489
35	30	52	40	54	56	69	60	74	49	42	23	74

Աղյուսակ 5.

Ձևաձևակազմ

Առավելագույն տասնօրյակային բարձրությունը, սմ	Տարվա մեջ ձևաձևակազմ օրերի քանակը	Ձյան մեջ ջրի առավելագույն քանակը, մմ
37	96	99

Աղյուսակ 6.

Քամիներ

Ամիսներ	Կրկնելիությունը, %								Սնհորվությունների կրկնելիությունը, %	Միջին ամսական արագությունը, մ/վ	Միջին տարեկան արագությունը, մ/վ	Ուժեղ քամիներով օրերի քանակը, օր
	Միջին արագությունը, մ/վ											
	Ուղղությունները											
	Հս	Հս-Արլ	Արլ	Հվ-Արլ	Հվ	Հվ-Արմ	Արմ	Հս-Արմ				
հունվար	15	6	13	9	14	15	20	8	52	2.1	1.8	31
	1.2	1.1	1.1	2.6	1.9	2.2	2.0	1.8				
ապրիլ	18	8	20	9	10	11	18	6	63	2.2		
	1.5	1.5	1.3	2.2	2.9	2.5	2.3	1.5				
հուլիս	35	15	20	7	5	4	6	8	56	1.6		
	1.4	1.2	1.1	1.3	1.5	1.0	1.0	1.2				
հոկտեմբեր	21	9	14	6	8	10	23	9	54	1.7		
	1.2	1.1	1.0	1.3	1.4	1.5	1.6	1.4				

Արևափայլի տևողությունը

Բնութագիրը	Ըստ ամիսների												Տարեկան
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Արևափայլի տևողությունը	116	127	172	174	232	277	211	302	269	213	147	112	2453
Առանց արևի օրերի թիվը	3	2	2	2	0.2	0	0.2	0.3	1	2	3	8	24

2.3 Մթնոլորտային օդ

Շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի պետական համակարգի շրջանակներում հայցվող տարածքում մթնոլորտային օդի դիտարկում չի իրականացվում (նկար 9):

ՀՀ մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգի դիտացանց

Նկար 9.

2024 թվականի մարտին կատարվել են տեղամասի տարածքի մթնոլորտային օդի աղտոտվածության դիտարկում, ինչը հիմք է հանդիսանալու երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների ընթացքում

մշտադիտարկումների իրականացման համար: Որոշվել են փոշու, ազոտի երկօքսիդի և ածխածնի օքսիդի ֆոնային կոնցենտրացիաները: Դրանք կազմում են համապատասխանաբար՝ փոշի՝ 0.03մգ/մ³, ազոտի երկօքսիդ՝ 0.0025մգ/մ³, ծծմբի օքսիդ՝ 0.001մգ/մ³:

Աշխատանքների ընթացքում աղտոտվածության գնահատման համար հիմք կընդունվի «Վնասակար նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաներ բնակավայրերում, որտեղ բացակայում են մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգի դիտարկումները» ժամանակավոր առաջարկությունները, համաձայն ինչի Գավառ բնակավայրում օդի ֆոնային աղտոտվածության ցուցանիշներն են. փոշի՝ 0.095մգ/մ³, ծծմբի երկօքսիդ՝ 0.006մգ/մ³, ազոտի երկօքսիդ՝ 0.0033մգ/մ³, ածխածնի օքսիդ՝ 1.1 մգ/մ³:

2.4 Ջրային ռեսուրսներ

Սևանը Հարավային Կովկասի խոշորագույն, բարձրադիր քաղցրահամ լիճն է, որի ծավալը 33.2կմ³ է, մակերեսը՝ 1238կմ²: Լիճը Արտանիշի և Նորատուսի հրվանդանների միջև ձգված ստորջրյա պատնեշով՝ Շորժայի թմբով, բաժանվում է երկու մասի՝ հարավ-արևելյան կամ Մեծ Սևան (20.4կմ³), հյուսիս-արևելյան կամ Փոքր Սևան (12.8կմ³): Լճի առավելագույն խորությունը 79.4 մ է (Փոքր Սևան), միջին խորությունը՝ 26.2 մ, ակի շրջագիծը մոտ 230 կմ:

Սևանա լիճ են թափվում 28 գետեր և գետակներ, որոնցից 4-ը՝ Փոքր Սևան, 24-ը՝ Մեծ Սևան: Գետերի ավազանների մակերեսների գումարը կազմում է 2780կմ², իսկ միջավազանային տարածությունը՝ 696.0կմ²:

Գետերի մեծ մասի առավելագույն ելքերը, սովորաբար, դիտվում են գարնանային վարարումների ժամանակ: Սակայն կարող են դիտվել նաև ամառ-աշնանային սակավաջուր փուլի ընթացքում, որի պատճառը այս սեզոնում հաճախակի տեղացող տեղատարափ անձրևներն են: Գետերի մեծ մասն ունի լավ արտահայտված սակավաջրության երկու փուլ՝ ամառ-աշնանային և ձմեռային:

Լճից դուրս է գալիս մեկ գետ՝ Հրազդանը, որի բնական հոսքը մինչև լճի մակարդակի իջեցումը եղել է 110մլն.մ³ տարեկան: Ներկայումս այս գետը վերածվել է ջրանցքների և ջրատարների մի համակարգի, որով հոսում է Սևանա լճից ռոռգման նպատակներով վերցվող ջուրը:

Աղյուսակ 8.

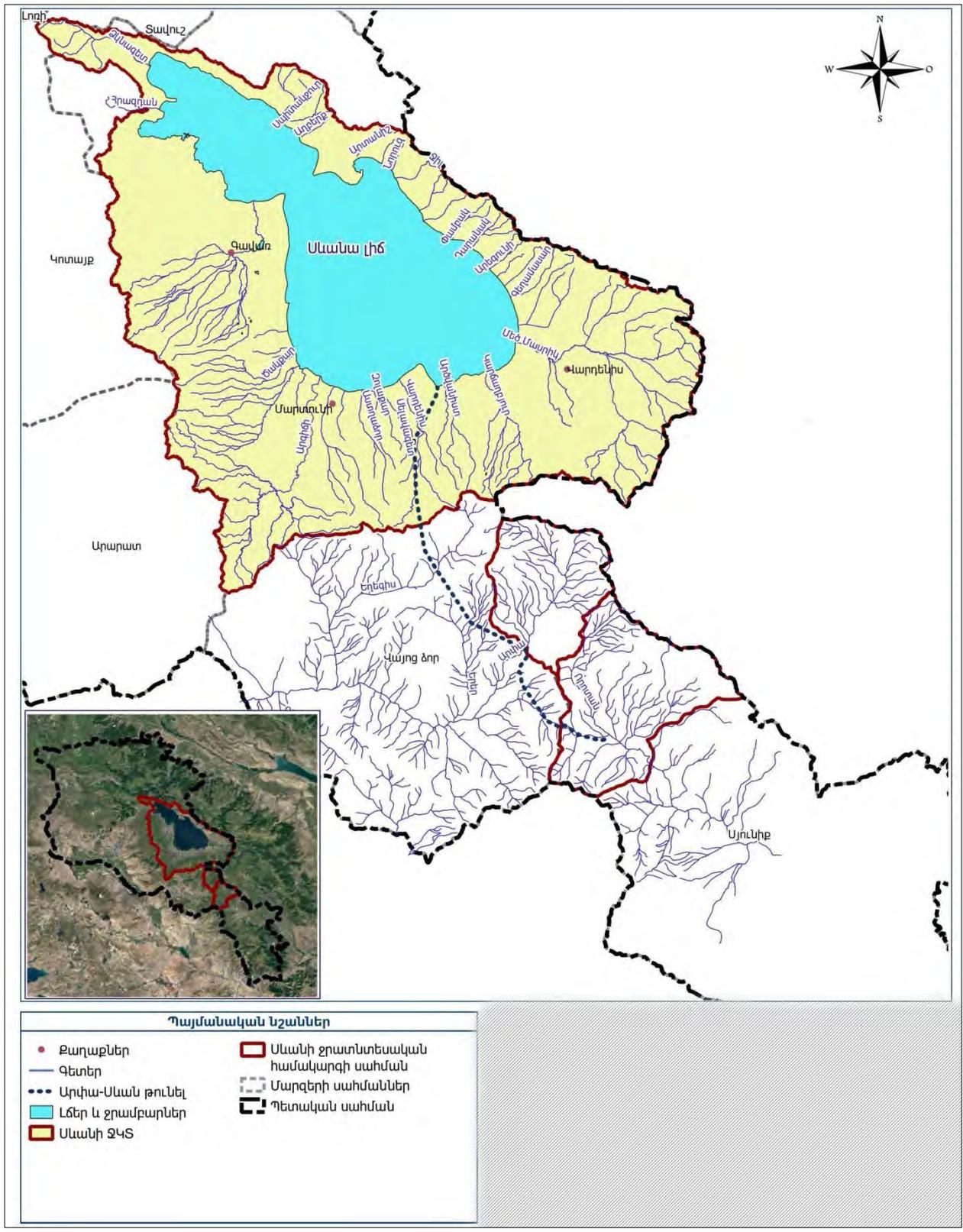
Հաշվեկշռի տարրերը	Ցուցանիշը
Մուտք	
Լիճ թափվող գետերով	804.1
Արփա-Սևան թունելով	177.54
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	742.9
Ստորերկրյա հոսք	94.2
Ընդամենը	1818.74
Ելք	
Հրազդան գետով	154.56
Գոլորշիացում ջրի մակերևույթից	1092.8
Ստորերկրյա հոսք	14.4
Ընդամենը	1261.96
<i>Կուտակում</i>	556.78

Սևանա լճի ջրահրությունը ներկայացված է նկար 10-ում (ըստ Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածքի 2022-2027 թվականների կառավարման պլանի):

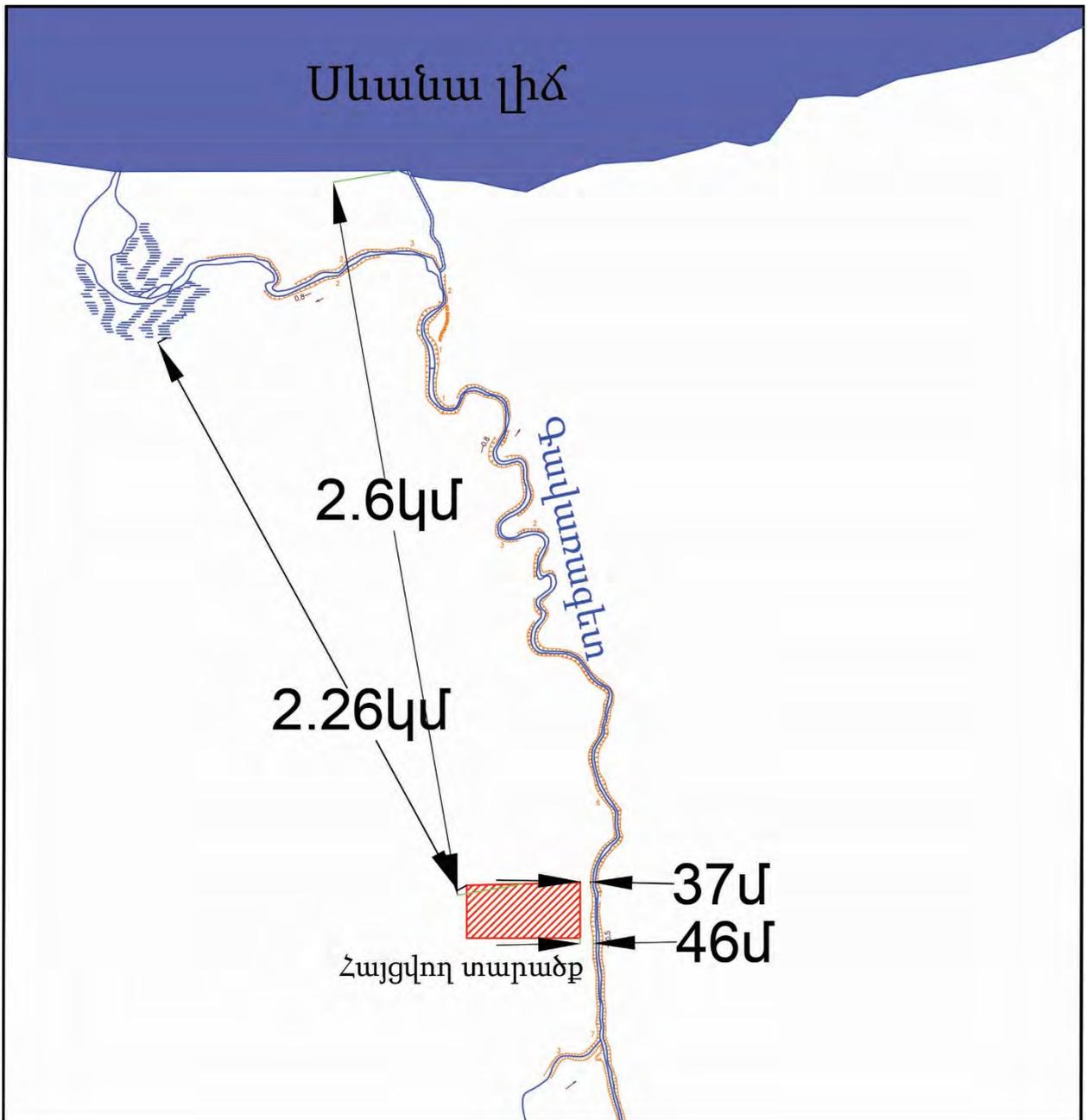
Երկրաբանական ուսումնասիրության նպատակով հայցվող տարածքը գտնվում է Սևանա ափի լճից 2.26-2.6կմ հեռավորությունների վրա: Երևակման հայցվող տարածքից 37-46մ արևելք հոսում է Գավառագետը (նկար 11), որը սկիզբ է առնում Գեղամաս լեռներից և թափվում Փոքր Սևան: Գավառագետն ունի 50կմ երկարություն, ջրհավաք ավազանի մակերեսը կազմում է 480կմ², ակունքի բարձրությունը 3130մ, գետաբերանի բարձրությունը 1900.6, միջին թեքությունը 24.6‰ : Գավառագետի հիմնական ջրաբանական բնութագրերը ներկայացված են աղյուսակ 9-ում:

Աղյուսակ 9.

Մոնիթորինգի կայան	Ջրհավաք ավազանի բնութագիրը		Տարեկան հոսքի բնութագրիչներ				Կրիտիկական հոսքեր	
	Ջրհավաք ավազանի տարածք, կմ ²	Միջին բարձրություն, մ	Միջին հոսք, մ ³ /վ	Հսկի ծավալ, մ ³	Միջին հոսքի մոդուլ, լ/վ x կմ ²	Հսկի շերտի բարձրություն, մ	Առավելագույն, մ ³ /վ	Չմեռային 10-օրյա նվազագույն, մ ³ /վ
Նորատուս	467.0	2432	3.49	110.06	7.47	235.68	72.50	2.63

Նկար 10.

Նկար 11.

Աղյուսակ 10-11-ում ներկայացված է Գավառագետի ջրային հաշվեկշիռը ըստ 1990 և 2005թթ. տվյալների :

Աղյուսակ 10.

Ջրային հաշվեկշիռը ըստ Հայաստանի հիդրոմետ կենտրոնի, 1990թ.

Գետ կամ միջգետային ավազան	Մակերես, կմ ²	Տեղումներ (X)		Գոլորշացում (Z)		Գետային հոսք (Yr)		Խորքային հոսք (Ud)	
		մլն.մ ³	մմ						
Գավառագետ	480	379	790	136	294	118	246	125	240

Ջրային հաշվեկշիռը ըստ Բ.Մնացականյանի հաշվարկների, 2005թ.

Մակերես	Մթնոլորտային տեղումներ (X)		Գոլորշացում (Z)		Գետային հոսք (Yr)		Խորքային հոսք (Ud)	
	մլն.մ ³	մմ	մլն.մ ³	մմ	մլն.մ ³	մմ	մլն.մ ³	մմ
կմ ²								
480	379	790	136	294	118	246	125	260

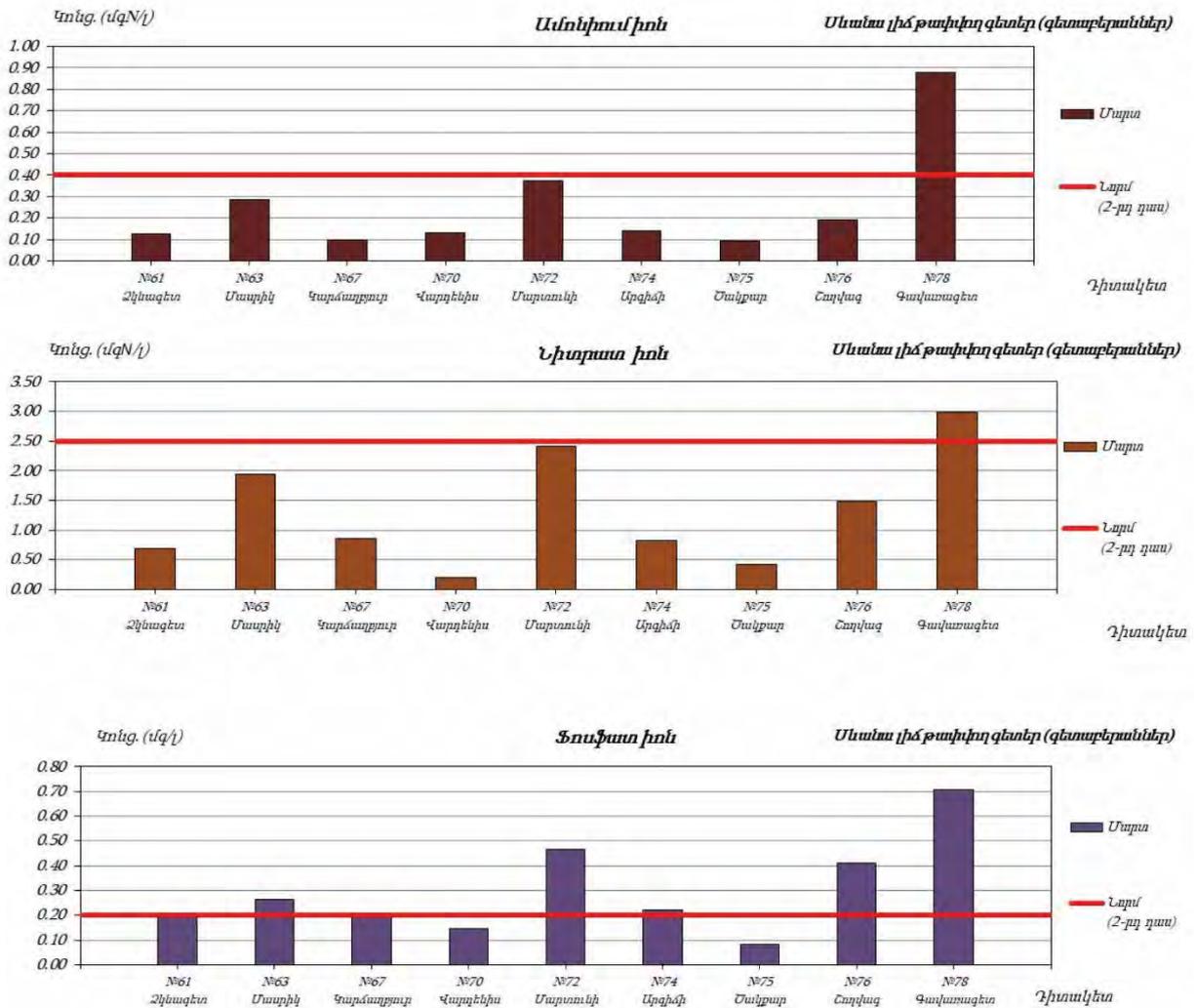
Շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի պետական համակարգի շրջանակներում Գավառագետ գետի ջրերի որակի մոնիթորինգ իրականացվում է N°N°77 և 78 դիտակետերում, համապատասխանաբար Ծաղկաշեն գյուղից 0.5կմ վերև և գետաբերանում (նկար 12):

Նկար 12.

2024 թվականի մարտին Գավառագետ գետի ջրերի մոնիթորինգի արդյունքում ստացված տվյալները ներկայացված են նկար 13-ի դիագրամներում

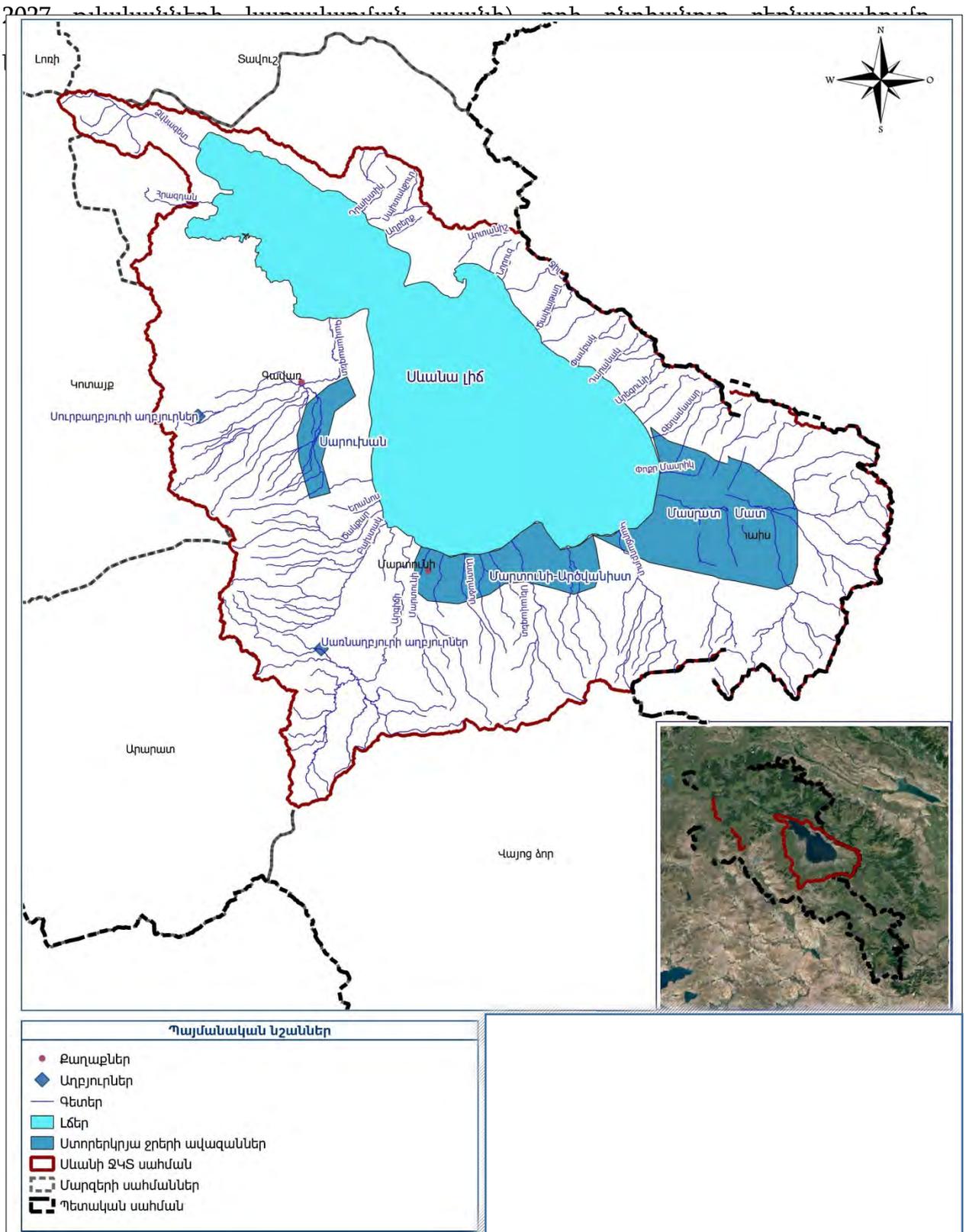
(ըստ «Հիդրոոդերեվույթաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տվյալների, <http://www.armmonitoring.am/page/17>) :

Նկար 13.

Ընկերության կողմից Գավառագետից, երևակման տարածքին հարող հատվածից վերցվել է նմուշ, որի վերլուծության արդյունքում արձանագրվել են հետևյալ ցուցանիշները. նիտրատ իոն 2.55մգN/լ, նիտրիտ իոն 0.06մգN/լ, ամոնիում իոն 0.3մգN/լ, ֆոսֆատ իոն 0.5մգ/լ, ցինկ 33.4մկգ/լ, պղինձ 17.5մկգ/լ, քրոմ 2.75մկգ/լ, մոլիբդեն 0.9մկգ/լ, մանգան 10.3մկգ/լ, երկաթ 0.21մգ/լ :

Երկրաբանական ուսումնասիրության նպատակով հայցվող տեղամասի տարածաշրջանում է գտնվում Լճաշեն-Գավառ-Շատջրեք ստորերկրյա ջրային մարմինը (նկար 14, ըստ Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածքի 2022-

Նկար 14.

Աղյուսակ 12-ում ներկայացված են Լճաշեն-Գավառ-Շատջրեք ստորերկրյա ջրային մարմնի բնութագրերը :

Դիտակետի համարը	Մոնիթորինգի դիտակետի տեսակը	Վայրը	Գետավազան	Բեռնաթափում (Q), լ/վ կամ մակարդակ (Երկիր մակերևույթից ցածր) (S), մ		Հանքայնացում, ընդամենը, մգ/լ		Կոշտություն, ընդամենը, մգ-համարժեք/լ	
				Մայ.	Նոյ.	Մայ.	Նոյ.	Մայ.	Նոյ.
2013	Շատրվանոդ հոր	Գեղարքունիքի մարզ, գ. Գանձակ	Գավառագետ	Q= 4.13	Q= 4.0	149	187	1.0	1.7
2014	«Ֆադեի» աղբյուր	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Գավառ	Գավառագետ	Q= 1.54	Q= 1.63	344	392	3.8	3.5

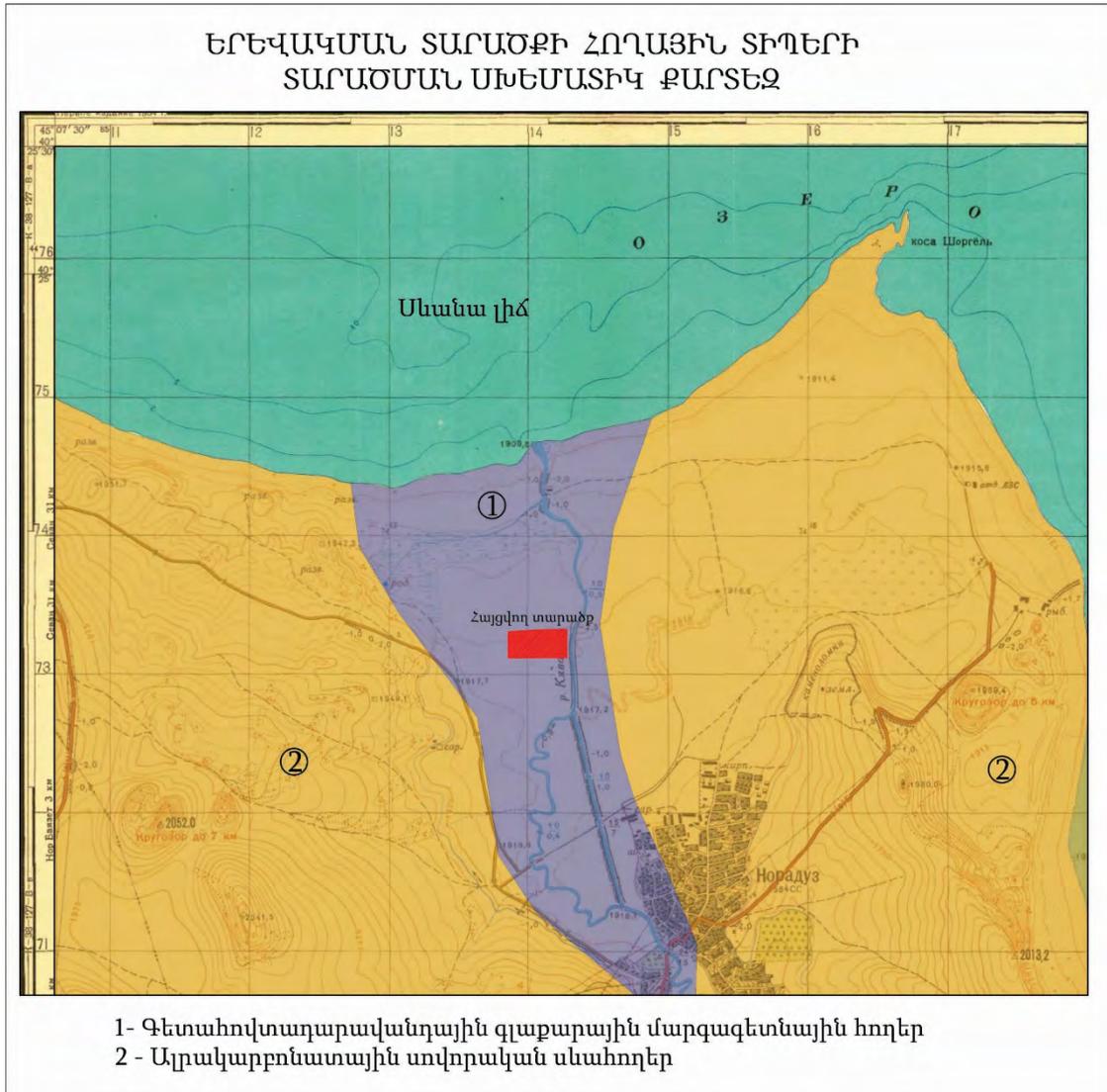
Կանխատեսվում է, որ հայցվող տարածքի ավազակուտակը գտնվելու է խոնավացած վիճակում Սևանա լճի և Գավառագետի ջրերի կապիլյան ներծծման հաշվին:

2.5. Հողեր

Նորատուսի հանքավայրի առաջին տեղամասի շրջանում զարգացած են հիմնականում ալրակարբոնատային սովարական սևահողերը և գետահովտադարավանդային գլաքարային մարգագետնյաին հողերը (նկար 15-ում):

Տարածքի սևահողերում առանձին ծագումնաբանական հորիզոնների քիմիական բաղադրությունը, մասնավորապես սիլիցիումի, ալյումինիումի, երկաթի, կալիումի պարունակության տեսակետից առանձնապես խիստ չի տարբերվում, նկատվում է դրանց հավասարաչափ կուտակում հողի պրոֆիլի սահմաններում: Հողային լուծույթի ռեակցիան գլխավորապես չեզոք է (pH-ը տատանվում է 7-ի սահմաններում): Կլանող համալիրը հազեցված է հիմնականում Ca-ով և Mg-ով: Բնորոշ է կնձկային ստրուկտուրա: Հարուստ են ընդհանուր ազոտով (0.15-0.35%), ֆոսֆորական թթվով (0.15-0.26%) և կալիումով (1-2%):

Գետահովտադարավանդային հողերում ծագումնաբանական հորիզոնները թույլ են արտահայտված: Ունեն պարզ շերտավոր կառուցվածք, փոքր հզորություն և թեթև մեխանիկական կազմ (ավազային, կավավազային) և հատիկակնձկային

ստրուկտուրա: Հումուսի պարունակությունը կազմում է 1.8-2%:

Նկար 15.

Հողայն լուծույթի ռեակցիան հիմնականում չեզոք է կամ թույլ հիմնային: Կլանման տարողությունը մեծ չէ (15-25 մ.էկվ 100գ հողում), կլանված կատիոնների կազմում գերակշռողը կալցիումն է:

Հայցվող տեղամասում նախնական դիտարկումների արդյունքում պարզվել է, որ երևակման տարածքում գետահովտադարավանդային հողերով ներկայացված հողաբուսաշերտը զարգացած է միայն մակերեսի 55%-ի վրա,

մնացած հատվածը կազմված է օգտակար հանածո հանդիսացող մանրահատիկ ավազներով : Հողաշերտի հզորությունը տատանվում է 0.15-0.25մ սահմաններում, կազմելով միջինը 0.21մ :

2024 թվականի մարտին կատարվել է տեղամասի տարածքի հողերի նմուշառում՝ ծանր մետաղների և այլ աղտոտիչների պարունակությունները ուսումնասիրելու նպատակով: Պարարտանյութերի, դրանց բաղկացուցիչ տարրերի, օրգանական այլ աղտոտիչների պարունակություններ չեն արձանագրվել:

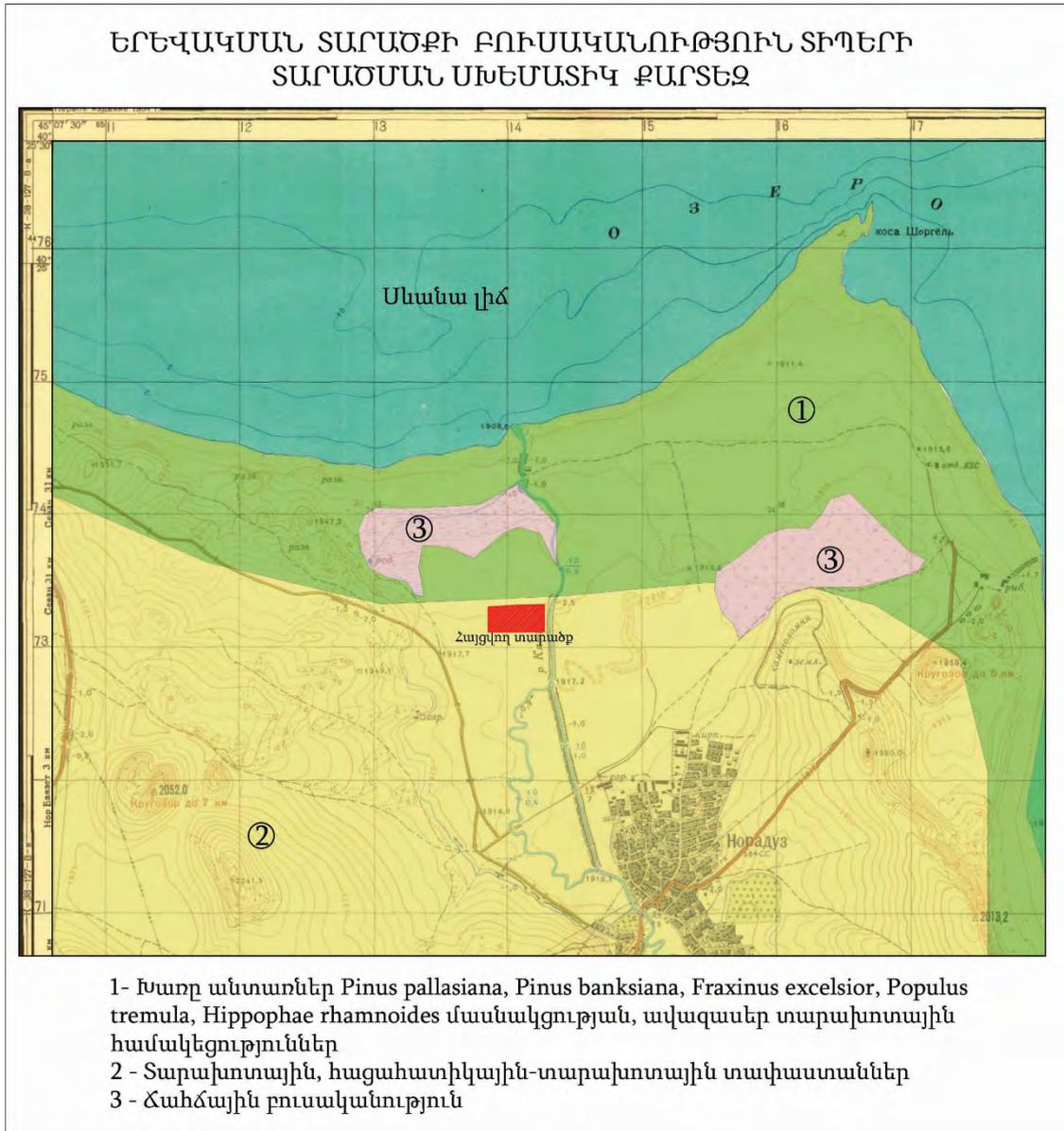
Հողերում արձանագրվել է ցինկի 17.15մգ/կգ, պղնձի 21.3մգ/կգ, կալիումի 13295մգ/կգ, կալցիումի 17150մգ/կգ, մանգանի 860մգ/կգ, երկաթի 41060մգ/կգ սիլիցիումի 190910մգ/կգ, ալյումինի 25038մգ/կգ պարունակություններ:

Հայցվող տեղամասում խախտված/վերականգնված տարածքներ, հողաբուսական շերտի լցակույտեր, պահեստավորման հարթակներ չեն արձանագրվել :

2.6. Բուսական և կենդանական աշխարհ

«Սևան» ազգային պարկի և դրա պահպանական գոտու ֆլորան ընդգրկում է անոթավոր բույսերի 1619 տեսակ: Ազգային պարկում և դրա պահպանական գոտում հայտնի են շուրջ 60 բուսատեսակներ, որոնք օգտագործվում են կամ կարող են օգտագործվել որպես դեղաբույսեր: Շուրջ 100 բուսատեսակներ համարվում են ուտելի: Սևանա լիճը շրջապատող լեռների և դրանց լանջերի տարբեր դիրքադրությունների, հողերի տիպերի, ռելիեֆային առանձնահատկությունների և այլ հանգամանքների շնորհիվ Սևանի ավազանի բուսականությունն ունի վառ արտահայտված մոզաիկ բնույթ, լավ է արտահայտված նաև ուղղահայաց գոտիականությունը: Սևանա լճի ավազանում բավականին տարածված են նաև բուսականության այնպիսի էքստրագոնալ տիպեր, ինչպիսիք են փլուզուտային, քարացրոնային և ժայռային բուսականությունը: Դրանք առանձին հատվածներով հանդիպում են բոլոր բարձունքային գոտիներում: Սևանա լճի ջրից ազատված հողագրունտները ծածկված են արհեստական տնկարկներով (սոճի, չիչխան, բարդի և այլ):

Սևանա լճում, ըստ ջրի խորության և պարզության, ջրային բուսականությունը կազմում է երկու արտահայտված գոտի՝ մակրոֆիտների (հիմնականում ծաղկավոր բույսեր) և խարային ջրիմուռների ու ջրային մամուռների: Ծովինար, Նորատուս, Ջուլաքար, Մարտունի, Լիճք գյուղերի մերձափնյա տարածքներում կան ոչ մեծ ճահիճներ, ուր աճում են բոշխ կարճամազ (*Carex hirta*), դուն երվար (*Cyperus longus*), դուն թուխ (*C.fuscus*) ճյախս թաբերնեմոնթանի (*Schoenoplectus tabernaemontani*) և շատ այլ տեսակներ :

Նկար 16.

Նորատուսի հանքավայրի առաջին տեղամասի տարածքում բուսականությունը ներկայացված է տափաստանային, տարախոտա-հացահատիկային տեսակներով (նկար 16)՝ շյուղախոտ վալեսյան (*Festuca valesiaca*),

բարակոտնուկ սանրաձև (*Koeleria cristata*), փետրախոտ տխուր (*Stipa tirsia*), բրոմոպսիս խայտաբղետ (*Bromopsis variegata*), խատուտիկ Ստեննի (*Taraxacum stevenii*) : Ընդ որում, տեղամասում առաջնային բուսածածկը վերափոխված է, քանի որ երկար ժամանակ տարածքը օգտագործվել է որպես վարելահող :

Մերձափնյա հատվածում տարածված են սոճու, չիչխանի, բարդու և հացենու արհեստական տնկարկներ : Թփուտային բուսականությունը ներկայացված է արոսենու, մասրենու և ալոճենու թփատեսակների համակեցություններով : Գավառագետի գետաբերանում, ճահճացած հատվածներում բոշխ, դուն, ճլախոտ :

Տեղամասի տարածաշրջանում ՀՀ բույսերի և կենդանիների Կարմիր գրքերում գրանցված տեսակների վերաբերյալ տեղեկատվություն ստանալու նպատակով կատարվել է Կարմիր գրքերի նյութերի վերլուծություն (հիմք՝ ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության պաշտոնական կայքը <http://www.mnr.am>):

Ընդհանուր առմամբ հայցվող տեղամասի տարածաշրջանում (Նորատուսի հրվանդանի տարածքում) հայտնի են ՀՀ բույսերի կարմիր գրքում գրանցված հետևյալ տեսակները.

- խոզանափուշ Ֆյոդորովի (*Cousinia fedorovii* Takht.) – վտանգված տեսակ, Հայաստանի էնդեմիկ: Աճում է վերին լեռնային գոտում, ծ. մ. 1900-2000 մ բարձրությունների վրա տափաստանային թփերի մեջ, տափաստաններում, չոր լանջերին: Ծաղկում է հունիս-հուլիս ամիսներին, պտղաբերում՝ հունիս-օգոստոսին: Պոպուլյացիան պահպանվում է «Սևան» ազգային պարկի տարածքում, մեկ լոկալիտետ գտնվում է արգելոցային գոտում:

- գազ չորասեր (*Astragalus xerophylus* Ledeb.) – խոցելի տեսակ, աճում է ենթալպյան գոտում, ծ. մ. 2000-2300 մ բարձրությունների վրա. չոր խճաքարոտ լանջերին: Ծաղկում է հունիս-հուլիս ամիսներին, պտղաբերում՝ հուլիս-օգոստոսին: Պոպուլյացիայի մի մասը պահպանվում է «Սևան» ազգային պարկի տարածքում :

- անողնուցուկ Գրոսհեյմի (*Puccinellia grossheimiana* V.I.Krecz.) – վտանգված տեսակ, հանդիպում է Սևանա լճի և նրա մեջ թափվող գետերի ափերին : Պոպուլյացիայի մի մասը պահպանվում է «Սևան» ազգային պարկի տարածքում :

Տեղամասի տարածքը ուսումնասիրվել է երթուղիների ցանցով, ինչի արդյունքում վերը նշված կարմիրքգրային տեղակների աճելավայրեր չեն արձանագրվել :

«Սևան» ազգային պարկի և դրա պահպանական գոտու տարածքներում կենդանական աշխարհը ներկայանում է բազմազան տեսակներով: Ըստ կենսաբազմազանության տեսակների նշված տարածքներում հաշվառված են անողնաշարավորների և ողնաշարավորների տեսակներ: Անողնաշարավորների թվում՝ փափկամարմիններ և հողվածոտանիներ, խեցգետիններ: Ողնաշարավորների թվում՝ ձկներ, երկկենցաղներ, սողուններ, թռչուններ, կաթնասուններ:

Սևանա լիճը Հայաստանի ձկնարդյունաբերության կենտրոնն է, որը մեծ տեղ է գրավում հանրապետության տնտեսական հաշվեկշռում:

Լճի ավազանի կենսաբազմազանության մյուս առանձնահատկությունն այն է, որ ավազանի բոլոր անտառներն արհեստական են և չեն կարող դիտվել որպես արբրիզեն ֆլորայի և ֆաունայի ապաստարան: Սակայն դրանք լայնացրել են անտառային գոտուն բնորոշ այլ տեղերի կենդանիների և բույսերի տարածման արեալը, ինչը դրական նշանակություն ունի ընդհանուր կենսաբազմազանության պահպանման առումով:

Նորատուսի հանքավայրի առաջին տեղամասին հարակից տարածքներում աճող արհեստական տնկված աստառային զանգվածում դիտարկվել են կկու, հոպոպ և ծիծեռնակ: Նորատուսի թերակզու (հրվանդանի) ափամերձ հատվածները հայտնի են որպես բազմատեսակ թռչունների բնադրավայր, ինչի շնորհիվ հանդիսանում են պահպանվող տարածք :

Կաթնասուններից տեղամասի շրջանում դիտարկվել է նապաստակ, սողուններից՝ փոսորակի մեջ իլիկաօձ, բազմաթիվ են խիտունջները, մրջյունները, ցիկադները :

ՀՀ կենդանիների Կարմիր գրքում գրանցված տեսակներից տարածաշրջանում հատնի են.

- իշամեղու հայկական (*Bombus armeniacus* Radoszkovski, 1877) - ոչ մեծ արեալով և կրճատվող թվաքանակով հազվագյուտ տեսակ է: Հայտնի է Գավառ քաղաքի շրջակայքից : Պահպանվում է «Սևան» ազգային պարկի տարածքում :

- անդրոկվկասյան բազմագույն մողեսիկ – (*Eremias arguta transcaucasica*) իստ սակավաթիվ, հիմնական արեալից կտրված, միայն Հայաստանում հանդիպող անհետացող ենթատեսակ է: Բնակվում է Նորադուզի ավազուտներում: Հանդիպում է ինչպես փուխր, այնպես էլ կարծր հողերով տեղամասերում՝ բնակեցնելով Սևանա լճի ջրավազանի լեռնաքսերոֆիտ տափաստանները: Պահպանվում է «Սևան» ազգային պարկի տարածքում :

- սպիտակափոր մողես (*Darevskia unisexualis*) – խոցելի տեսակ, բնակեցնում է լեռնատափաստանային գոտու ժայռերը, քարերի կույտերը և քարքարոտ լանջերը, 1700-2000 մ ծ.մ.բ. բարձրության վրա : Պահպանվում է «Սևան» ազգային պարկի տարածքում :

- մոխրաայտ սուզակ (*Podiceps grisegena* Boddaert) - նստակյաց, քիչ տարածված տեսակ է, որի քանակությունը կրճատվում է, խոցելի տեսակ : Աշնանային և գարնանային չուի շրջաններում հանդիպում է Սևանա և Արփի լճերում, Արարատյան հարթավայրի արհեստական և բնական լճակներում, բնադրման շրջանում՝ Լոռվա սարահարթի լճակներում: Պահպանվում է «Սևան» ազգային պարկի տարածքում :

- սպիտակաաչք սուզաբադ (*Aythya nyroca*) – նստակյաց, քիչ տարածված, խոցելի տեսակ : Նախընտրում է առափնյա եղեգնուտներով պատված և հարուստ ջրային բուսականությամբ ջրավազանները: Մինչև Սևանա լճի մակարդակի իջնելը բնադրավայրերը գտնվում էին Գիլլի լճում: Ներկայումս բնադրում է Արարատյան հարթավայրի արհեստական և բնական լճակներում: Պահպանվում է «Սևան» ազգային պարկի տարածքում :

- սպիտակաճակատ սագ (*Anser albifrons*) – չվող, բնադրող, ձմեռող, քիչ տարածված, հազվագյուտ տեսակ, խոցելի տեսակ : Հանդիպում է գարնանային և աշնանային չուի ընթացքում Սևանա և Արփի լճերում, ինչպես նաև Արաքսի

հովտում: Ձմռանը՝ Արաքսի հովտում, սակայն ոչ ամեն տարի: Պահպանվում է «Սևան» ազգային պարկի տարածքում :

- տուրպան (*Melanitta fusca*) – հազվագիտ անհետացող տեսակ է, որոշ տեղերում՝ չվահյուր : Մինչև Սևանա լճի մակարդակի իջեցումը համարվում էր սովորական, նստակյաց տեսակ: Ներկայումս չեն բնադրում: Չուի շրջանում հանդիպում են 3-5 առանձնյակներից ոչ ավել: Սևանա լճի մակարդակի իջեցման հետևանքով բնադրավայրերը կորցրել են իրենց նշանակությունը: Բացասականորեն է ազդում նաև Սևանա լճի սառեցումը ձմռանը և գրեթե շուրջօրյա ձկնորսությունը: Պահպանվում է «Սևան» ազգային պարկի տարածքում :

- սպիտակապոչ արծիվ (*Haliaeetus albicilla*,) – անհետացող, հազվագյուտ ձմեռող և չվահյուր տեսակ : Գրանցված է Սևանա լճի ավազանի շրջաններում, ք. Երևանի շրջակայքում, ինչպես նաև Սյունիքի մարզում՝ Որոտան գետի հովտում: Նախկինում սպիտակապոչ արծիվը բնադրել է Հայաստանում, սակայն վերջին տարիներին նկատվել է միայն ձմռանը և չուի ժամանակ: Պահպանվում է «Սևան» ազգային պարկի տարածքում :

- գիշանգղ (*Neophron percnopterus*) – սակավաթիվ, վտանգված տեսակ : Բնադրում է առավելապես բարձր լեռների ժայռոտ տեղամասերում, գերադասելով խորը ժայռոտ կիրճերը, որպես կանոն՝ 800-2000 մ ծ.մ. բարձրություններում: 10 զույգերը բնադրում են «Խոսրովի անտառ» և «Շիկահող» արգելոցներում, «Դիլիջան» և «Սևան» ազգային պարկերում:

- մեծ իլիկակտցար (*Limosa limosa*) – խոցելի տեսակ, հանդիպում է գարնանային և աշնանային չուի շրջաններում Սևանա լճի ավազանում, Արարատյան հարթավայրում: Պահպանվում է «Սևան» ազգային պարկի տարածքում :

- կրկնակտցար (*Gallinago media*) – խոցելի տեսակ, հանդիպում է գարնանային և աշնանային չուի շրջաններում Սևանա լճի ավազանում, Արարատյան հարթավայրում: Պահպանվում է «Սևան» ազգային պարկի տարածքում :

- հայկական որոր (*Larus armenicus* Buturlin) - բնութագրվում է սահմանափակ արեալով և հեշտ խոցելի բնադրավայրային բիոտոպերով, Ամբողջ տարվա ընթացքում հանդիպում է Սևանա լճի ավազանում, այստեղ է գտնվում նաև

հիմնական գաղութը: Բնադրում է Արփի լճի կղզիներում: Հանդիպում է գգ. Արաքսի, Հրազդանի և Ախուրյանի հունի երկայնքով: Վերջին տարիներին՝ կապված Արարատյան հարթավայրում ձկնաբուծական տնտեսությունների զարգացման հետ, դարձել է սովորական տեսակ, սակայն այստեղ չի բնադրում: Պահպանվում է «Սևան» ազգային պարկի տարածքում :

- խայտաքիս (*Vormela peregusna*) – խոցելի տեսակ, հանդիպում է Հայաստանի համարյա բոլոր շրջաններում, 1000-2000 մ ծ.մ. բարձրություններում: Արեալը և էկոլոգիան բոլորովին ուսումնասիրված չեն: Պահպանվում է «Սևան» ազգային պարկի տարածքում :

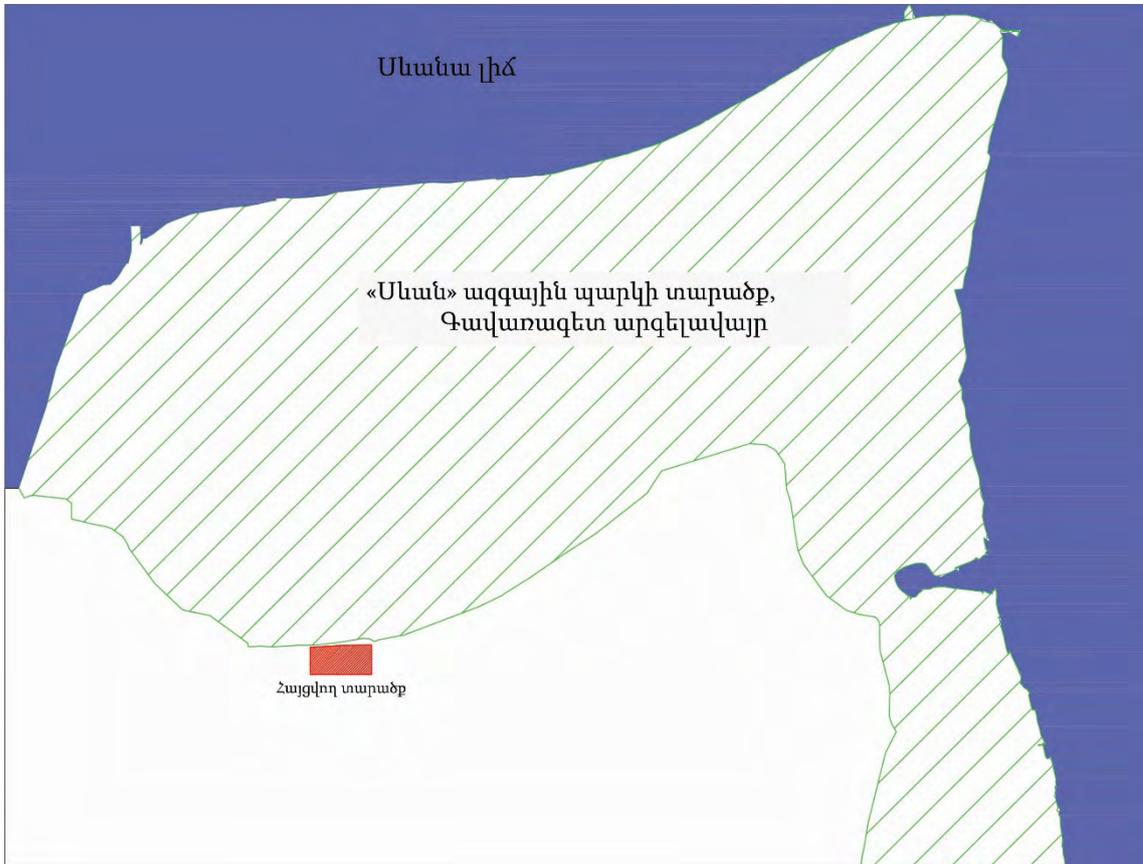
ՀՀ կենդանիների կարմիր գրքում գրանցված, վերը նշված կենդանական տեսակները Նորատուսի հանքավայրի առաջին տեղամասի սահմաններում չեն դիտարկվել:

2.7. Վտանգված էկոհամակարգեր, բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ

Նորատուսի ավազի և գլաքարակոպճային հանքավայրի առաջին տեղամասը ներառված չէ բնության հատուկ պահպանող տարածքի սահմաններում: Այն հարակից է «Սևան» ազգային պարկի «Գավառագետ» արգելավայրի տարածքին (նկար 17): «Գավառագետ» արգելավայրը զբաղեցնում է 845 հա մակերես (ցամաքայինը՝ 552 հա, ջրայինը՝ 293 հա), ընդգրկում է «Գավառագետ» արգելավայրի գետաբերանային և «Նորատուս» արգելոցի (ընդհանուր մակերեսը՝ 3600 հա, որից ցամաքայինը՝ 150 հա, ջրայինը՝ 3450 հա) մի մասը: Պահպանության տակ են Գավառագետի գետաբերանի մնացորդային լճակները և Նորատուս թերակղզու ափամերձ հատվածի թռչունների բնադրավայրերը, արժեքավոր հազվագյուտ ձկնատեսակների ձվադրումն ու զարգացումը:

Արգելավայրի տարածքի ռելիեֆը հարթ է: Ամենաբարձր նիշը հասնում է մինչև 1915 մ բարձրությունը, հիմնական տարածքը ընկած է մինչև 1910 մ բարձրությունը: Արգելավայրի ցամաքային տարածքը Գավառագետի

գետաբերանային և Նորատուս թերակղզու ափամերձ հատվածներն են: Այստեղ Գավառագետը, մինչև լիճ թափվելը, ունի մեծ գալարայնություն (ռելիեֆի հարթության պատճառով), որի պատճառով էլ այս տարածքում առաջացել են մի քանի հնահունային փոքր լճակներ: Արգելավայրի ցամաքային տարածքը գրեթե

ամբողջովին անտառապատ է: Անտառային տնկարկներից հանդես են գալիս հիմնականում բարդու, ուռենու և սոճու ծառուտները:

Նկար 17.

Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ են համարվում նաև բնության հուշարձանները: Դրանց ցանկը հաստատվել է ՀՀ կառավարության 14.08.2008թ.-ի N 967-Ն որոշմամբ: Համաձայն նշված փաստաթղթի ՀՀ Գեղարքունիքի մարզում գտնվող բնության հուշարձանները ներկայացված են աղյուսակ 13-ում:

Աղյուսակ 13.

Հ/Հ	Բնության հուշարձանը	Գտնվելու վայրը
1	2	3
1	«Մեկատար» հրաբուխ	Գավառ քաղաքից 20 կմ արլ

2	«Աժդահակ» հրաբուխ	Գավառ քաղաքից 25 կմ հվ-արմ
---	-------------------	----------------------------

1	2	3
3	«Անանուն» ծալքավորում	Սևանա լճի հս-արլ ափին, երկաթուղու պաստառի հատվածում, Սևան քաղաքի մոտ 45 կմ հեռավորության վրա
4	«Քարե ծով» քարացրոններ (չինգիլներ)	Լճաշեն գյուղից 1 կմ դեպի խարամային քարհանք
5	«Անանուն» հրաբխային արտահայտված շերտավորություն	Լճաշեն գյուղից 1 կմ հվ, հրաբխային խարամների գործող քարհանքի մոտ
6	«Արմաղան» հրաբուխ	Մաղինա գյուղից 3.5 կմ արմ
7	«Հայրավանք» բրածո ֆաունա	Հայրավանք գյուղից 2-3 կմ հս-արլ
8	«Սարանց» աղբյուր	Գավառ քաղաքի Հացառատ թաղամասում, ծ.մ-ից 1937 մ բարձրության վրա
9	«Խաչերի» աղբյուր	Գավառ քաղաքի արմ ծայրամասում
10	«Արցունք քար» աղբյուր	Ակունք գյուղի տարածքում, ծ.մ-ից 1980 մ բարձրության վրա
11	«Անանուն» աղբյուր	Լճավան գյուղի տարածքում, ծ.մ-ից 2045 մ բարձրության վրա
12	«Անանուն» աղբյուր	Կարճաղբյուր գյուղի հվ-արլ եզրին, ծ.մ-ից 1930 մ բարձրության վրա
13	«Վանքի աղբյուր» աղբյուրների խումբ	Սարուխան գյուղի հվ ծայրամասում, ծ.մ-ից 1977 մ բարձրության վրա
14	«Ակնա» լիճ	Ծաղկաշեն գյուղից 10 կմ արմ, Ակնասար լեռան լանջին
15	«Ենթալպյան մարգագետին»	Դրախտիկ գյուղի մոտ
16	Թառ (Կարմիր Կատար)» հրաբուխ	Գեղամա լեռնաշղթայի կենտրոնական-ջրբաժանային հատվածում, Աժդահակ հրաբխից հարավ-արևմուտք

Ինչպես հետևում է ներկայացված տեղեկատվությունից, Նորատուսի հանքավայրի առաջին տեղամասում, հարակից Նորատուս բնակավայրում բնության հուշարձաններ հաշվառված չեն: Բնության մոտակա հուշարձաններն են «Սարանց» և «Խաչերի» աղբյուրներն են, որոնք գտնվում են երևակյան տարածքից տարածքից մոտ 5կմ հեռավորությունների վրա:

3. ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐ

- **Ենթակառուցվածքներ**

Արգիճիի երևակման տարածքը վարչական առումով ընդգրկված է ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի սահմաններում:

Տարածքը Territory	5 351 քառ. կմ/ sq. km
Հայաստանի Հանրապետության տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը, % Territory share of the marz in the territory of the Republic of Armenia, %	18.0
Համայնքներ, 2023թ. տարեկգրի դրությամբ Communities, as of the beginning of 2023	5
Քաղաքներ Towns	5
Գյուղեր Villages	93
Բնակչության թվաքանակը 2023թ. տարեկգրի դրությամբ Population number as of the beginning of the year, 2023	228.7 հազ. մարդ/ ths. person
<i>այդ թվում՝</i> <i>including:</i>	
քաղաքային urban	65.9 հազ. մարդ/ ths. person
գյուղական rural	162.8 հազ. մարդ/ ths. person
Հայաստանի Հանրապետության բնակչության ընդհանուր թվաքանակում մարզի բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2022թ., % Share of marz population in the total population of the Republic of Armenia 2022, %	7.7
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը 2022թ., % Share of urban population size 2022, %	28.8
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր Agricultural land	345 144.8 հա/ ha
այդ թվում՝ վարելահողեր including: arable land	81 431.4 հա/ ha

Ստորև ներկայացվում է բնակչության քանակության բացվածքը ըստ մարզի տարածաշրջանների (2023 թվականի տարեսկզբի դրությամբ):

Աղյուսակ 14-1.

մարդ

Տարածաշրջան/քաղաք	Ընդամենը
1	2
ք. Գավառ	17837
ք. Ճամբարակ	5482
ք. Մարտունի	11453
ք. Սևան	18829
ք. Վարդենիս	12301

ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ՄՇՏԱԿԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՄԵՌԱՏԱՐԻՔԱՅԻՆ ԲՈՒՐԳԸ,
2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ

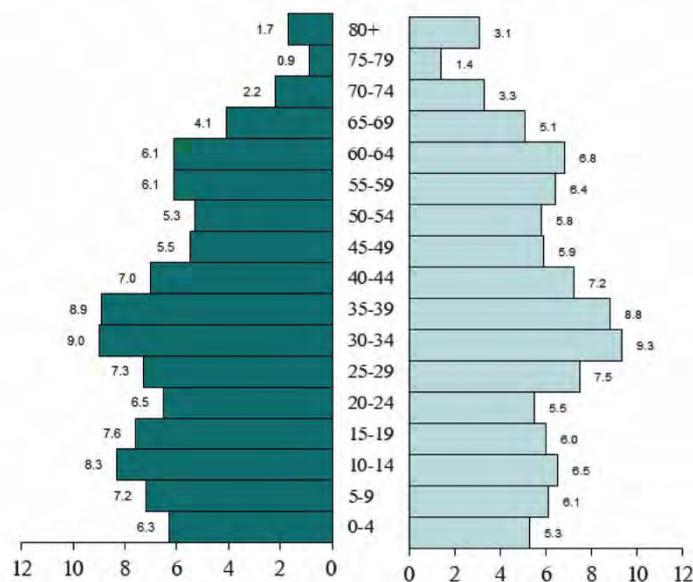
AGE AND SEX PYRAMID OF GEGHARKUNIK MARZ DE JURE POPULATION,
2023 as of January 1

Տղամարդ – 113 799
Male

տարիք
Age

Կին – 114 912
Female

%

Ստորև աղյուսակներում ներկայացվում են Գեղարքունիքի մարզի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը բնութագրող մի շարք ցուցանիշներ (տեղեկատվության աղբյուրը՝ ՀՀ վիճակագրական կոմիտե, <https://armstat.am/>):

Գեղարքունիքի մարզի պայմանական 10 000 բնակիչ ունեցող համայնքի սոցիալական մի շարք բնութագրիչներ

	Ընդամենը Total	կրանցից՝ including:		
		կին ¹ women ¹	տղամարդ ¹ men ¹	
Բնակչությունը, մարդ	10 000	5 025	4 975	Population, person
Ծնվածներ, մարդ	127	59	68	Births, person
Մահացածներ, մարդ	79	36	43	Deaths, person
Ամուսնություններ	50	X	X	Marriages
Ամուսնալուծություններ	7	X	X	Divorces
Մեկ բնակչի ապահովվածությունն ընդհանուր բնակմակերեսով, քառ.մ	33.1	X	X	Total area of housing stock provided per inhabitant, square metre
Կրթության ոլորտ, հաճախումը կրթօջախներ, մարդ՝				Education sphere, attendance to educational institutions, person
նախադպրոցական	191	94	97	pre-school
հանրակրթական	1 258	584	674	general schools
երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոններ	136	83	53	musical, art schools, creative centers for children
նախնական մասնագիտական (արհեստագործական)	17	2	15	preliminary vocational
միջին մասնագիտական	68	34	34	middle vocational
բարձրագույն մասնագիտական	43	23	20	higher vocational
Առողջապահության ոլորտ՝				Public health sphere
հաճախել են պոլիկլինիկա տարվա ընթացքում (հաճախումների քանակը)	27 935	annual attendance to polyclinic during the year (number of attendances)
Մարզիկներ, մարդ	73	4	69	Athletes, person
Սոցիալական ապահովության ոլորտ				Social insurance sphere
ընդամենը կենսաթոշակառուներ, տարեվերջի դրությամբ, մարդ	1 352	794	558	total pensioners/ as of the end of the year/ person
աղքատության ընտանեկան նպաստ և միանվագ դրամական օգնություն ստացող ընտանիքներ	400	X	X	families that get poverty family benefit and one-time benefit
Հաճախումների քանակը տարվա ընթացքում				Annual attendance during the year
գրադարան	11 150	library
թատրոն	228	theatre
համերգ	-	concert
թանգարան	129	museum
Իրավական ոլորտ				Law sphere
հանցագործության դեպքերի քանակը, տարվա ընթացքում	59	X	X	total crimes, during the year
այդ թվում՝ ոչ մեծ ծանրության	28	X	X	of which - not grave crime
միջին ծանրության	21	X	X	medium crime
ծանր	8	X	X	grave crime
ատանձնապես ծանր	1	X	X	special grave crime

Աղյուսակ 15-1.

Արդյունաբերական արտադրանքի արտադրությունն ըստ տնտեսական
գործունեության տեսակների

ԳՅՈՒՂԱՏՆԵՍՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԽԱՆ ԱՐՏԱՂՄԱՔԸ

GROSS AGRICULTURAL OUTPUT

ընթացիկ գներով, մլրդ. դրամ
at current prices, bln. drams

	Ընդամենը					այդ թվում՝ of which:										Տեսակարար կշիռը, %					
	Total					բուսաբուծություն plant growing					անասնաբուծություն animal husbandry					Share, %					
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022	
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ	892.9	853.3	833.3	934.4	1 021.7	415.8	410.9	399.5	469.1	519.2	477.1	442.4	433.8	465.3	502.5	100	100	100	100	100	REPUBLIC OF ARMENIA
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	118.2	112.4	99.4	113.8	119.4	44.2	47.5	38	45.9	49.1	74.0	64.9	61.4	67.9	70.3	13.2	13.2	11.9	12.2	11.7	GEGHARKUNIK

ՀԱՑԱՀԱՏԻԿԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՏԻԿԱԸՆԴԵՂԵՆԱՅԻՆ ՄՇԱԿԱԲՈՒՅՄԵՐԻ ՑԱՆՔԱՐՏԱՐԱՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ՄԻՋԻՆ ԲԵՐՔԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՀԱՄԱԽԱՆ ԲԵՐՔԸ

SOWN AREAS UNDER GRAINS AND LEGUMINOUS CROPS, AVERAGE YIELD CAPACITY AND GROSS HARVEST

	Ցանրատարածությունները, հա Sown areas (ha)					Բերքատվությունը, ց/հա Yield capacity (centner/ha)					Համախառն բերքը*, հազ. տոննա Gross harvest* (ths. tons)					
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022	
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ	130 163	121 179	121 656	124 929	114 409	26.1	16.9	20.5	12.9	21.8	337.7	198.7	246.1	153.2	241.9	REPUBLIC OF ARMENIA
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	26 190	22 725	22 989	22 971	20 422	20.0	14.0	16.0	8.6	14.6	52.0	31.8	36.7	18.6	29.8	GEGHARKUNIK

ԿԱՐՏՈՑԻՒԻ ՑԱՆՔԱՐՏԱՐԱՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ՄԻՋԻՆ ԲԵՐՔԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՀԱՄԱԽԱՆ ԲԵՐՔԸ

SOWN AREAS UNDER POTATOES, AVERAGE YIELD CAPACITY AND GROSS HARVEST

	Ցանրատարածությունները, հա Sown areas (ha)					Բերքատվությունը, ց/հա Yield capacity (centner/ha)					Համախառն բերքը*, հազ. տոննա Gross harvest* (ths. tons)					
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022	
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ	22 062	20 477	20 531	20 125	19 263	187.3	199.2	212.8	179.3	182.1	415.1	404.1	437.2	364.6	351.4	REPUBLIC OF ARMENIA
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	8 777	8 096	7 995	7 720	7 004	192.4	210.2	219.2	176.4	181.4	168.9	170.2	175	132.8	127.1	GEGHARKUNIK

ԲԱՆՋԱՐԱՆՈՑԱՅԻՆ ՄՇԱԿԱԲՈՒՅՄԵՐԻ ՑԱՆՔԱՐՏԱՐԱՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ՄԻՋԻՆ ԲԵՐՔԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՀԱՄԱԽԱՆ ԲԵՐՔԸ

SOWN AREAS UNDER VEGETABLES, AVERAGE YIELD CAPACITY AND GROSS HARVEST

	Ցանրատարածությունները (ներառյալ ջերմոց և ջերմատուն), հա Sown areas (including greenhouse and hothouse) (ha)					Բերքատվությունը, ց/հա Yield capacity (centner/ha)					Համախառն բերքը*, հազ. տոննա Gross harvest* (ths. tons)					
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022	
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ	21 658	20 616	21 272	19 506	19 110	258.6	265.0	280.8	271.8	282.2	628.2	621.6	692.8	619.6	610.6	REPUBLIC OF ARMENIA
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	1 469	1 439	1 406	1 168	1 242	239.6	217.9	201.1	155.4	201.2	35.2	31.4	28.3	18.1	25.0	GEGHARKUNIK

ՊՏԻՆ ԵՎ ՀԱՍՊՏԻՆ՝ ՏՆԿԱՐԿՆԵՐԻ ՏԱՐԱՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ՄԻՋԻՆ ԲԵՐՔԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՀԱՄԱԽԱՆ ԲԵՐՔԸ

PLANTING AREA OF FRUITS AND BERRIES PLANTATIONS, AVERAGE YIELD CAPACITY AND GROSS HARVEST

	Տարածությունները, հա Sown areas (ha)					Բերքատվությունը, ց/հա Yield capacity (centner/ha)					Համախառն բերքը, հազ. տոննա Gross harvest (ths. tons)					
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022	
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ	43 035	43 411	43 751	44 708	45 034	87.7	76.2	71.4	82.1 [՝]	86.6	343.4	290.6	274.3	323.0	346.3	REPUBLIC OF ARMENIA
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	1 458	1 519	1 527	1 525	1 545	87.1	93.8	90.2	90.5	48.3	11.9	13.5	13.0	12.9	7.3	GEGHARKUNIK

ԱՇՆԱՆԱՑԱՆ ՄՇԱԿԱԲՈՒՅՄԵՐԻ ՑԱՆՔԸ

(նախորդ տարվա աշնանը կատարված ցանքը տվյալ տարվա բերքի տակ)

SOWN AUTUMN CROPS

(the autumn crop of last year under the harvest of that year)

Հա/հա

	2018	2019	2020	2021	2022	
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ	66 730	61 466	61 651	59 449	58 295	REPUBLIC OF ARMENIA
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	11 255	9 940	10 524	10 268	9 614	GEGHARKUNIK

Աղյուսակ 15-2.

ԳՅՈՒՂԱՏՆԵՍԱԿԱՆ ԿԵՆՂԱՆՆԵՐԻ ԳԼԽԱՔԱՆԱԿԸ

NUMBER OF LIVESTOCK

հունվարի 1-ի դրությամբ, 1 000 գլուխ / as of January 1, 1 000 heads

	Խոշոր եղջերավոր կենդանիներ Cattle			Ուղից՝ կովեր Of which cows			Խոզեր Pigs			Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats			Չիեր Horses			
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	
	ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ	613.4	559.6	501.9	265.8	246.1	222.1	200.2	166.1	180.8	717.8	713.7	701.0	13.1	13.9	
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	103.0	94.0	81.5	47.4	44.0	40.2	17.0	12.6	10.5	110.3	104.0	99.1	1.6	1.6	1.6	GEGHARKUNIK

ԱՆԱՆԱԲՈՒԾԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

PRODUCTION OF ANIMAL ORIGIN AGRICULTURAL PRODUCTS BY MARZES

	Իրացվել է գուղատնտեսական կենդանի և թռչուն սպանողի համար (կենդանի քաշով) ¹ , հազ. տոննա Realized livestock and poultry for slaughter (live weight) ¹ , ths. tonnes			Կաթ, հազ. տոննա Milk (ths. tonnes)			Չու, մլն. կտոր Eggs (mln. pieces)			Բուրդ, տոննա Wool, (tonnes)			
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	
	ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ	189.6	193.9	181.9	654.3	670.7	623.1	754.6	710.4	749.1	1 048	1 083	
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	27.8	28.8	25.6	114.4	117.5	109.9	58.5	58.0	52.1	149.2	156.3	148.5	GEGHARKUNIK

Աղյուսակ 16.

Աղյուսակ 17.

Աղյուսակ 18.

ՇՐՈՒՄԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԸ¹

MAIN INDICATORS ON CONSTRUCTION¹

ընթացիկ գներով, մլն. դրամ
at current prices, mln. drams

	Հիմնական միջոցների գործարկումը Exploitation of capital assets				Շինարարություն Construction				Շինանսումային աշխատանքներ Including assembling work				
	2018	2020	2021	2022	2018	2020	2021	2022	2018	2020	2021	2022	

ՄԱՐԴԱՍԱՆ ԱՌԵՎՏՐԻ ՇՐՋԱՆԱՌՈՒԹՅՈՒՆԸ¹

RETAIL TRADE TURNOVER¹

մլն. դրամ
mln. drams

	2018	2019	2020	2021	2022	
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ	1 411 771.8	1 549 987.0	1 325 252.5	1 527 724.4	1 727 959.8	REPUBLIC OF ARMENIA
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	27 366.6	28 468.5	30 028.6	37 224.6	38 841.3	GEGHARKUNIK

ՄԱՐԴԱՍԱՆ ԱՌԵՎՏՐԻ ՇՐՋԱՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԼԸՍ ՄԱՐԶԵՐԻ ԵՎ Ք. ԵՐԵՎԱՆԻ

STRUCTURE OF RETAIL TRADE TURNOVER BY MARZES AND YEREVAN CITY

ընդհանուրի նկատմամբ, %
in % total

	2018	2019	2020	2021	2022	
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ	100	100	100	100	100	REPUBLIC OF ARMENIA
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	2.0	1.8	2.3	2.4	2.3	GEGHARKUNIK

ՄԱՐԴԱՍԱՆ ԱՌԵՎՏՐԻ ՀԱՄԵՄԱՏԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՈՒԹՅՈՒՆԸ 2022 ԹՎԱԿԱՆԻՆ

COMPARATIVE ACTIVITY OF THE RETAIL TRADE FOR 2022

	Մշտական բնակչության թվաքանակը (միջինը), 1 000 մարդ Number of de jure population (average), 1 000 people	Մանրածախ առևտրի շրջանառությունը, մլն. դրամ Retail trade turnover, mln. drams	Միջին հաշվով մեկ բնակչին բնկող առևտրի շրջանառությունը, դրամ Average per capita trade turnover, drams	Մեկ բնակչին բնկող առևտրի շրջանառությունը հանրապետության միջինի նկատմամբ, % Per capita trade turnover compared to average republican, %	
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ	2 969.2	1 727 959.8	581 961.4	x	REPUBLIC OF ARMENIA
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	228.2	38 841.3	170 207.3	29.2	GEGHARKUNIK

ՄՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԳՆԵՐԻ ԻՆԴԵՔՍ

CONSUMER PRICE INDEX

դեկտեմբերը նախորդ տարվա դեկտեմբերի նկատմամբ
 december compared to december of the previous year

	2018	2019	2020	2021	2022	
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ	101.8	100.7	103.7	107.7	108.3	REPUBLIC OF ARMENIA
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	100.0	100.6	102.9	108.6	107.2	GEGHARKUNIK

ՄՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԳՆԵՐԻ ԻՆԴԵՔՍ

CONSUMER PRICE INDEX

նախորդ տարվա նկատմամբ
 compared to the previous year

	2018	2019	2020	2021	2022	
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ	102.5	101.4	101.2	107.2	108.6	REPUBLIC OF ARMENIA
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	101.2	100.3	100.6	107.0	108.7	GEGHARKUNIK

ՄՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԳՆԵՐԻ ԻՆԴԵՔՍԻ ՄԻՋԻՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՃԸ

AVERAGE ANNUAL GROWTH OF CONSUMER PRICE INDEX

դեկտեմբերը նախորդ տարվա դեկտեմբերի նկատմամբ
 december compared to december of the previous year

	Մարզի տեսակարար կշիռը հանրապետության ՄԳԻ-ում Share of marz in CPI of the Republic of Armenia Բազիսային ժամանակաշրջան Base period					Սպառողական գների ինդեքսի միջին տարեկան աճը The average annual growth of consumer price index					
	2017թ. դեկ- տեմբեր December of 2017	2018թ. դեկ- տեմբեր December of 2018	2019թ. դեկ- տեմբեր December of 2019	2020թ. դեկ- տեմբեր December of 2020	2021թ. դեկ- տեմբեր December of 2021	2018	2019	2020	2021	2022	
	ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵ- ՏՈՒԹՅՈՒՆ	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	0.1	0.1	0.3	0.6	
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	4.62	4.56	4.50	4.68	4.68	0.0	0.0	0.2	0.7	0.6	GEGHARKUNIK

ՄՊԱՌՄԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ԳՆԵՐԻ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՍԱԿԱԳՆԵՐԻ ԻՆԴԵՔՍՆԵՐԸ

INDICES OF CONSUMER GOODS PRICES AND TARIFFS FOR SERVICES

դեկտեմբերը նախորդ տարվա դեկտեմբերի նկատմամբ
 december compared to december of the previous year

	Սպառողական գների ինդեքսը Consumer price index				այդ թվում՝ including:								
					սպառման ապրանքներ consumer goods				ծառայություններ services				
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022	
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵ- ՏՈՒԹՅՈՒՆ	100.7	103.7	107.7	108.3	100.6	104.8	110.9	108.9	101.1	101.6	101.9	107.2	REPUBLIC OF ARMENIA
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	100.6	102.9	108.6	107.2	100.5	103.4	112.3	107.0	100.8	101.9	102.0	107.6	GEGHARKUNIK

ՄԻՋԻՆ ԱՄՍԱԿԱՆ ԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁԻ AVERAGE MONTHLY NOMINAL WAGES / SALARIES ¹					
Անվանական աշխատավարձը, դրամ Nominal wages/salaries, dram		2022		Նախորդ տարվա նկատմամբ, % To the previous year, %	
2020	2021	2022	2021 / 2020	2022 / 2021	2022 / 2021
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ	189 716	204 048	235 576	107.6	115.5
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	121 940	125 167	127 949	102.6	102.2
ՄԻՋԻՆ ԱՄՍԱԿԱՆ ԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁԻ ԸՍՏ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՀԱՏՎԱԾՆԵՐԻ AVERAGE MONTHLY NOMINAL WAGES / SALARIES BY THE SECTORS OF ECONOMY					
<i>դրամ/dram</i>					
Պետական /Public		2022		Ոչ պետական/Non-public	
2020	2021	2022	2020	2021	2022
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ	170 264	179 174	186 940	198 964	215 674
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	132 700	134 821	135 762	98 973	103 205
ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻ ՄԻՋԻՆ ԱՄՍԱԿԱՆ ԹՎԱՔԱՆԱԿԸ AVERAGE MONTHLY NUMBER OF EMPLOYEES					
Աշխատողների թվաքանակը, մարդ Number of employees, person		2022		Նախորդ տարվա նկատմամբ, % To the previous year, %	
2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2022/2021
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ	623 973	649 600	684 783	104.1	105.4
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	16 006	16 402	16 556	102.5	100.9
ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻ ՄԻՋԻՆ ԱՄՍԱԿԱՆ ԹՎԱՔԱՆԱԿԸ ² ԸՍՏ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՀԱՏՎԱԾՆԵՐԻ AVERAGE MONTHLY NUMBER OF EMPLOYEES BY THE SECTORS OF ECONOMY ²					
<i>մարդ/person</i>					
Պետական /Public		2022		Ոչ պետական/Non-public	
2020	2021	2022	2020	2021	2022
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ	201 065	206 908	207 591	422 908	442 692
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	10 900	11 394	11 342	5 106	5 008
					5 214

նութագիր

Նորատուսի հանքավայրի առաջին տեղամասը ներառված է Գավառ խոշորացված համայնքի Նորատուս բնակավայրի վարչական տարածքում:

Գավառի տարածաշրջանում 2021 թվականին կայացած ՏԻՄ ընտրությունների արդյունքում գյուղական 11 համայնքները եւ Գավառ քաղաքը միավորվել են կազմելով մեկ խոշորացված համայնք: Գավառ խոշորացված համայնքի կազմում են Գավառ, Նորատուս, Գեղարքունիք, Լանջաղբյուր, Սարուխան, Գանձակ, Ծաղկաշեն, Կարմիրգյուղ, Հայրավանք, Բերդկունք, Լճափ եւ Ծովագարդ վարչական շրջանները:

Ազդակիր բնակավայրը՝ Նորատուսը, Գեղարքունի գավառի եւ Հայաստանի հնագույն բնակավայրերից է, ուր պահպանվել են բազմաթիվ հուշարձաններ: Ավանդույթի համաձայն Նորատուս գյուղը հիմնել է Հայկ նահապետի թոռներից Գեղամը՝ մ.թ.ա XX-րդ դարում, որի անունից էլ առաջացել է Գեղարքունիք, Գեղամա լեռներ անունները, այնուհետ գալով Նորատուս գյուղի տարածք Գեղամ նահապետը հիմնում է ամառանոց եւ անվանում Նորատունս, այսինքն՝ նոր կառուցած տունս, հետագայում «ն» մասնիկը սղվել է եւ մնացել է ավելի բարեհունչ Նորատուս տարբերակը:

Տնտեսության հիմնական ճյուղը գյուղատնտեսությունն է, սակայն աշխուժություն է նկատվում նաեւ առեւտրի եւ արհեստագործության շրջանում: Հաճախակի են երաշտի տարիները, որից տուժում է գյուղատնտեսությունը:

Գավառ համայնքը ժամանակին հանդիսացել է արդյունաբերական հզոր կենտրոն: Համայնքում գործել են յուղ-պանրի, ավտոնորոգման, կաբելի, սարքաշինական, «Սեւան» հանքային ջրերի, փայտամշակման գործարաններ, տրիկոտաժի, կարի, կոշիկի ֆաբրիկաները, մսի կոմբինատը, «Դիպոլ» արտադրական միավորումը եւ այդ գործարանները ունեցել են նաեւ իրենց դուստր կազմակերպությունները տարբեր համայնքներում: Խորհրդային միության փլուզման արդյունքում Գավառ համայնքի արտադրությունը ամբողջովին դադարեցվել է: Այժմ քաղաքում հաշվառված են եւ գործում են արտադրական, սպասարկման մասնավոր ձեռնարկություններ եւ անհատ ձեռներեցներ: Այսօր Գավառ համայնքում խոշոր արտադրական տարածքները եւ շինությունները չեն շահագործվում: Աշխարհագրական դիրքից եւ ժամանակային հնարավորությունից

ելնելով Գավառը հանդիսանում է արտադրական եւ ներդրումային կենտրոն: Այսօր ներդրողների ուշադրության կենտրոնում է քանի որ տարածաշրջանում առկա են արտադրական շինություններ, որոնք նպաստավոր են համայնքում տարբեր մասշտաբների արտադրություններ կազմակերպելու համար, բացի այդ աշխատուժը ավելի մատչելի է եւ հնարավորություն է ստեղծում համայնքում արտադրել ավելի մատչելի ինքնարժեքով արտադրանք, որը մրցունակ է նմանատիպ արտադրատեսակների հետ:

Գավառ համայնքում 2022 թվականի դրությամբ հաշվառված է 61904 բնակչություն, որից տղամարդ 31867, կին 30037, 0-18 տարեկաններ՝ 19289, տնային տնտեսությունների թիվը 15476:

Նորատուս բնակավայրի բնակչության ընդհանուր թիվը կազմում 6189 մարդ, որից տղամարդիկ՝ 2954, կանայք՝ 3235:

Նորատուսում գործում են երկու մանկապարտեզներ, որոնք նախատեսված են 200 երեխա ընդգրկելու համար: Գործում է նաև արվեստի դպրոցը, որտեղ հաճախում է 213 երեխա:

Երկրաբանական ուսումնասիրության նպատակով հայցվող տեղամասի տարածքը ներկայացված է 05-071-0252-0101 կադաստրային ծածկագրով հաշվառված գյուղատնտեսական (վարելահողեր) հողերով: Հողակտորը ենթավարձակալության իրավունքով տրամադրված է «Մաքուր ավազ 2022» ՍՊ ընկերությանը (հավելված 4):

Ավազի երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների բնույթը և շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումը ներկայացվել են Նորատուս համայնքի բնակիչներին:

Նախնական գնահատման հայտին կից տրամադրվում է նաև հանրային քննարկումների արձանագրությունը:

▪ ***Պատմության, մշակութային հուշարձաններ***

ՀՀ կառավարության 2007 թվականի մարտի 15-ի N 385-Ն որոշումներով հաստատվել է ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ցանկը:

Նորատուս բնակավայրի տարածքում նշված են պատմության և մշակույթի հետևյալ հուշարձանները:

Աղյուսակ 21.

Համարը, ենթահամարը			Անվանումը	Ժամանակամիջոցը	Գտնվելու վայրը
1	2	3	4	5	6
1			ԱՄՐՈՑ «ՀԵՐԻ ԴԱՐ»	Ք.ա. 2-1 հազ.	գյուղից 2 կմ ան
	1.1		Բնակատեղի	Ք.ա. 2-1 հազ.	ամրոցից ամ
	1.2		Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2-1 հազ.	բնակատեղիից ան
2			ԱՄՐՈՑ «ՅՈԹ ԱՂԲՅՈՒՐ»	Ք.ա. 1 հազ.- վաղ միջնադար, 9-17 դդ.	գյուղից 2 կմ ամ, «Աբլու խարաբա» («Ասլան դափլան») վայրում
	2.1		Գյուղատեղի «Յոթ աղբյուր»	7-17 դդ.	ամրոցի հվ-ան կողմում
		2.1.1	Գերեզմանոց	9-17 դդ.	
		2.1.2	Եկեղեցի «Յոթ աղբյուր»	13-14 դդ.	ամրոցի հս-ամ ստորոտին
	2.2		Դամբարանադաշտ	Ք.ա. 2 հազ.	ամրոցից հս և հս-ան
3			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	12-17 դդ.	գյուղի մեջ, Խարիտոն Գևորգյանի տնամերձ հողամասում
4			ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ (ՆՈՐԱՏՈՒՄԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՄԵԾ ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ)	9-20 դդ.	գյուղի հվ եզրին
	4.1		Խաչքարեր և տապանաքարեր	9-19 դդ.	
	4.2		Մատուռ	1211 թ.	
	4.3		Մատուռ	13 դ.	
5			ԵԿԵՂԵՑԻ	13-17 դդ.	գյուղից 2 կմ ան
	5.1		Գերեզմանոց	13-17 դդ.	
6			ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԲ. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ	9 դ.	գյուղի մեջ
	6.1		Գերեզմանոց	9-18 դդ.	եկեղեցուց հվ

7			ԽԱՉՔԱՐ	9-10 դդ.	գյուղի ան եզրին, եռաստիճան պատվանդանի վրա կանգնեցված զույգ խաչքարերի մոտ
8			ԽԱՉՔԱՐ	11-12 դդ.	գյուղի ամ մասում
9			ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղի ան մասում, Նորատուս-Սևան և Նորատուս-Գավառ ճանապարհների խաչմերուկում
10			ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղի ան եզրին
11			ԽԱՉՔԱՐ	13 դ.	գյուղի ան եզրին
12			ԽԱՉՔԱՐ	13-14 դդ.	գյուղի ամ մասում
13			ԽԱՉՔԱՐ	13-14 դդ.	գյուղի ամ մասում
14			ԽԱՉՔԱՐ	15-16 դդ.	գյուղի մեջ, Վասակ Մարտիրոսյանի տան բակում
15			ԽԱՉՔԱՐ	15-16 դդ.	գյուղի ամ մասում
16			ԽԱՉՔԱՐ «ԱՏԱՄՆԱԲՈՒՅԺ ԽԱՉ»	12-13 դդ.	գյուղի ամ մասում
17			ԽԱՉՔԱՐ ԳՈՂԱՐԻ	15-16 դդ.	գյուղի ամ մասում
18			ԽԱՉՔԱՐ ՍԲ. ԿԱՐԱՊԵՏ	12-13 դդ.	գյուղի մեջ, Գառնիկ Սմբատյանի տան մոտ
19			ԽԱՉՔԱՐ «ՀԱՉԱԽԱՉ»	1226 թ.	գյուղի հս մասում, գոմերի մոտ
20			ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ «ԱՉԱՏ ՔԱՂԱՔ»	Ք.ա. 3 հազ.- 17 դ.	գյուղից 5 կմ ամ, Սևան-Գավառ խճուղուց ձախ
	20.1		Գյուղատեղի	4-17 դդ.	
	20.2		Եկեղեցի	4-5 դդ.	քաղաքատեղիի հս-ան մասում
		20.2.1	Գերեզմանոց	9-17 դդ.	
	20.3		Եկեղեցի	5-7 դդ.	բլրալանջին
1	2	3	4	5	6

		20.3.1	Գերեզմանոց	9-17 դդ.	տարածվում է 5-7 դդ. և 11-13 դդ. եկեղեցիների շուրջը, բլրալանջին
	20.4		Եկեղեցի	7 դ.	քաղաքատեղիի հս-աե մասում
		20.4.1	Գերեզմանոց	9-17 դդ.	եկեղեցու շուրջը
	20.5		Եկեղեցի	11-13 դդ.	քաղաքատեղիի հս-աե մասում
	20.6		Եկեղեցի	14-15 դդ.	քաղաքատեղիի հս-աե մասում, գոմերի մոտ
		20.6.1	Գերեզմանոց	14-17 դդ.	եկեղեցու շուրջը
	20.7		Միջնաբերդ	Ք.ա. 2 հազ. վերջ	քաղաքատեղիի հվ եզրին

Ըստ Նորատուս բնակավայրի կադաստրային քարտեզի տվյալների, պատմության և մշակույթի հուշարձաններով զբաղեցրած հողերը գտնվում են հայցվող տեղամասից նվազագույնը 0.8կմ հեռավորության վրա:

4. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԲԱՂԱԴՐԻԶՆԵՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ
ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Նորատուսի ավազի և գլաքարակոպճային խառնուրդի հանքավայրի առաջին տեղամասում երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների իրականացման ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա դրսևորվող տեխնածին ճնշումների նկարագիրը ներկայացված է ստորև:

Մթնոլորտային օդ.

Ավազի հետախուզման աշխատանքների ընթացքում փոշու և վնասակար գազերի արտանետումները կապված կլինեն բացառապես ավտոտրանսպորտի շարժման հետ: Հորատման ժամանակ փոշու արտանետումներ չեն լինելու, քանի որ ավազի կուտակը ջրակալված են:

Տրանսպորտի շարժման ժամանակ 1կմ վազքի դեպքում մթնոլորտ է արտանետվելու մոտ 0.04գ/վրկ (հաշվի առնելով տրանսպորտի միջին բեռնունակությունը, տեղաշարժման միջին արագությունը, ճանապարհների վիճակը, վազքի երկարությունը, մակերեկույթի շերտի խոնավությունը) :

Դիզելային վառելիքի ծախսը կազմում է 0.05տ: Մեծ բեռնունակությամբ ավտոտրանսպորտի (բեռնատար և էքսկավատոր) վառելիքի այրման ընթացքում առաջացող վնասակար նյութերի արտանետումներն են.

Աղյուսակ 22.

Վնասակար նյութը	Տեսակարար արտանետումները, գ/կգ	Արտանետումների քանակը, տ/տարի	Արտանետումների քանակը, գ/վրկ
CO	36.4	0.95	0.127
N ₂ O	0.122	0.003	0.0004
ՑՕՍ	8.16	0.21	0.028

Նախնական հաշվարկներին համաձայն, տեղամասի տարածքում ծրագրավորված աշխատանքների իրականացման ժամանակ վնասակար գազերի (ազոտի օքսիդ, ածխածնի երկօքսիդ, մուր) և փոշու առավելագույն կոնցենտրացիաները չեն գերազանցելու նորմատիվային փաստաթղթերով ամրագրված սահմանային թույլատրելի խտությունները:

Ջրային ավազան. Ջրային ռեսուրսների աղտոտում տեղի չի ունենա, քանի որ տեղամասի տարածքում մակերևութային ջրերը բացակայում են:

Սևանա լճի ափը գտնվում է հայցվող տարածքից 2.26-2.6կմ հեռավորության վրա, իսկ Գավառագետը հոսում է տարածքից 37-46մ հեռավորության վրա:

Աշխատանքների ընթացքում ագրեսիվ քիմիական նյութերի չեն կիրառվելու :

Նավթամթերքների և դրանց մնացորդների պահեստավորում տեղամասի տարածքում չի կատարվելու, ինչը բացառում է դրանց արտահոսքը, և հետևաբար հողերի ու ջրերի աղտոտումը :

Մեքենաների տեղաշարժը կատարվելու է գոյություն ունեցող բնահողային ճանապարհով:

Տարածքի ավազները ըստ նախնական դիտարկումների գտնվում են խոնավ վիճակում :

Հողային ծածկույթ.

Տեղամասի տարածքում զարգացած են միջինը 0.21մ հզորությամբ գետահովտադարավանդային հողերը:

Համաձայն ՀՀ կառավարության 18.08.2011թ.-ի №1192-Ն որոշման հավելվածի 3-րդ կետի՝ հողերի խախտումը հողային ծածկույթի մեխանիկական քայքայումն է բաց կամ ստորգետնյա եղանակով օգտակար հանածոների շահագործման, շինարարական և երկրաբանահետախուզական աշխատանքների հետևանքով: Խախտված հողերի շարքին են պատկանում տեղահանված կամ վրածածկված հումուսային շերտով հողերը և այն հողերը, որոնք պիտանի չեն օգտագործման առանց բերրիության նախնական վերականգնման, այսինքն, խախտման հետևանքով առաջնային տնտեսական արժեքը կորցրած, շրջակա միջավայրի վրա բացասական ներգործության աղբյուր հանդիսացող հողերը :

Հորատման հարթակների 294մ² տարածքում հողաբուսական շերտը նախապես հեռացվելու է, կուտակվելու է անմիջապես հարթակի մոտ, այնուհետև օգտագործվելու է ռեկուլտիվացման համար :

Այսպիսով, հողերի կարճաժամկետ (մեկ եռամսյակ) խախտում կկատարվի 294մ² տարածքում :

Ճանապարհների կառուցում չի նախատեսվում, օգտագործվելու են գոյություն ունեցող դաշտամիջյան ճանապարհները, որոնք անհրաժեշտության դեպքում կբարեկարգվեն:

Բուսական և կենդանական աշխարհ.

Ավագների երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների բացասական ազդեցությունը տեղամասի տարածաշրջանի բուսական և կենդանական աշխարհի վրա աննշան է, քանի որ ընդհանուր առմամբ տեղամասի տարածաշրջանը հանդիսանում է երկար տարիներ օգտագործվել է գյուղատնտեսական նպատակներով և առաջնային, բնական լանդշաֆտը խիստ վերափոխված է:

Միաժամանակ, տարածքում արձանագրված բուսատեսակները լայն տարածում ունեն ՀՀ տափաստանայի լանդշաֆտներում, հանդիսանում են «ֆոնային» տեսակներ:

Տեղամասի տարածքում չեն դիտարկվել խոշոր կաթնասունների բներ, որջեր:

Չեն արձանագրվել նաև պահպանվող, էնդեմիկ, ՀՀ բույսերի կամ կենդանիների կարմիր գրքերում գրանցված տեսակներ:

Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ, վտանգված էկոհամակարգեր.

Նորատուսի հանքավայրի առաջին տեղամասը ներառված չէ բնության հատուկ պահպանվող տարածքի սահմաններում: Այն հարակից է «Գավառագետ» արգելավայրին:

Բնության մոտակա հուշարձանները՝ Գավառ քաղաքի տարածքում հաշվառված և «Սարանց» և «Խաչերի» աղբյուրները, գտնվում են տեղամասից մոտ 5կմ հեռավորության վրա:

Պատմության և մշակութային հուշարձաններ

Մոտակա պատմամշակութային հուշարձանը գտվում է առաջին տեղամասի տարածքից մոտ 0.8կմ հեռավորության վրա: Պայթեցման աշխատանքներ երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների ժամանակ չեն նախատեսվում:

Հետևաբար, հորատման աշխատանքների ժամանակ պատմամշակութային հուշարձանների վրա ազդեցություններ չեն դրսևորվելու:

Աղմուկ

Համաձայն ՄՆ-245-71 սանիտարական նորմերի՝ երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների համար սանիտարական գոտի սահմանված չէ: Առանց պայթեցման աշխատանքների կիրառման քարի արդյունահանման ձեռնարկությունների համար սահմանվում է 50մ սանիտարական գոտի:

Նորատուսի հանքավայրի առաջին տեղամասի և Նորատուս գյուղի մոտակա բնակելի տարածքների միջև հեռավորությունը կազմում է մոտ 1.2կմ:

Նշված հեռավորությունը գերազանցում են սանիտարական նորմերով սահմանված չափերը 24 անգամ:

Տեղամասի տարածքում աղմուկի առաջացման աղբյուրներն են հորատման աշխատանքները, տրանսպորտի տեղաշարժը:

Տեղամասում հորատման աշխատանքներից, բեռնատարի տեղաշարժից առաջացող գումարային հաշվարկային ձայնային բնութագիրը՝ LAէկվ կազմում է 50դԲԱ:

Աղմուկի մակարդակը աղմուկից պաշտպանող տարածքի հաշվարկային կետում որոշվում է՝

$$L_{\text{ատար}} = L_{\text{էկվ}} - \Delta L_{\text{ահեռ}} - \Delta L_{\text{էկր}} - \Delta L_{\text{կանաչ քանաձևով, որտեղ՝}}$$

$$L_{\text{էկվ}} - \text{աղմուկի աղբյուրի ձայնային բնութագիրը, } L_{\text{էկվ}}=50\text{դԲԱ,}$$

$\Delta L_{\text{ահեռ}}$ - աղմուկի մակարդակի նվազումը հաշվարկային կետի և աղմուկի աղբյուրի միջև հեռավորությունից կախված, $\Delta L_{\text{ահեռ}}$ կազմում է 20դԲԱ,

$\Delta L_{\text{էկր}}$ - աղմուկի մակարդակի նվազումը էկրանով (տեղամասի ռելիեֆ), $\Delta L_{\text{էկր}} = 10\text{դԲԱ,}$

$\Delta L_{\text{կանաչ}}$ - աղմուկի մակարդակի նվազումը կանաչ գոտիով, $\Delta L_{\text{կանաչ}}=5\text{դԲԱ:}$

Աղմուկի մակարդակը Նորատուս գյուղի մոտ կկազմի՝

$$L_{\text{ատար}} = L_{\text{էկվ}} - \Delta L_{\text{ահեռ}} - \Delta L_{\text{էկր}} - \Delta L_{\text{կանաչ}} = 50 - 20 - 10 - 5 = 15\text{դԲԱ}$$

(նորման 45դԲԱ):

Հետևաբար, ավազների երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների ժամանակ առաջացող աղմուկն ու թրթռումը հարակից բնակավայրի տարածքում ազդեցություն բնակիչների վրա չեն ունենալու:

Աղտոտում ընդերքօգտագործման թափոններով.

Համաձայն «Թափոնների մասին» ՀՀ օրենքի սահմանումների՝ ընդերքօգտագործման թափոններ՝ օգտակար հանածոների ուսումնասիրության, արդյունահանման, վերամշակման և հարստացման արդյունքում առաջացած մակարագման ապարներ և այլ թափոններ:

Տեղամասի տարածքում մակարագման աշխատանքներ չեն նախատեսվում :

Հորատման աշխատանքների ժամանակ նախատեսվում է նախապես հեռացնել ու հրապատակի հարևանության մոտ 3 ամվա ընթացքում կուտակել 0.21մ միջին հզորությամբ գետահովտադարավանդային հողերի շերտը :

Հողաբուսական շերտը ընդերքօգտագործման թափոն չի հանդիսանում, քանի որ համաձայն ՀՀ հողային օրենսգրքի և ՀՀ կառավարության 08.09.2011թ.-ի թիվ 1396-Ն որոշման.

- հողերի բերրի շերտը օգտագործվում է հողերի բարելավման, կանաչապատման, ռեկուլտիվացման նպատակներով,

- հողերի պահպանության նպատակով՝ հողերի խախտման հետ կապված աշխատանքներ կատարելիս հողի բերրի շերտի հանվում և պահպանվում է,

- բերրի շերտը հանելու, պահեստավորելու և պահպանելու ընթացքում ձեռնարկվում են միջոցներ, որոնք բացառում են դրա որակական հատկանիշների վատթարացումը:

Հորատման աշխատանքների փոքր ծավալը (56գծ.մ) և հորատվող ապարների ամրության կարգը (IV կարգ) թույլ են տալիս պնդել, որ կարծր համաձուլվածքի հորատման թագիկների փոխարինում չի կատարվելու, հետևաբար պողպատե համաձուլվածով ներկայացված թափոններ չեն առաջանալու:

Մեքենաների լիցքավորումը և տեխնիկական սպասարկումը կատարվելու է Նորատուս բնակավայրի մասնակցիտացված կազմակերպություններում, հետևաբար տեղամասի տարածքում նավթամթերքներով ներկայացված մնացորդներ (դիզելային յուղերի մնացորդներ, արդյունաբերական յուղեր, շարժիչների և այլ նմանատիպ յուղեր) չեն առաջանալու կամ կուտակվելու:

Երկրաբանական ուսումնասիրության ժամանակ չտեսակավորված առաջանալու է կենցաղային աղբ, որը պատկանում է վտանգավորության 4-րդ դասին, ծածկագիր՝ 9120040001004 : Կազմը՝ ապակի, փայտ, թուղթ, կտոր, սննդի մնացորդներ, պոլիմերներ: Օրեկան սպասվող ծավալը կազմում է 1.5կգ/մարդ:

5. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՆՎԱԶԵՑՄԱՆՆ ՈՒՂԴՎԱԾ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ
ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների ժամանակ շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա վնասակար ազդեցության մեղմացման/վերացման նպատակով նախատեսվում են հետևյալ բնապահպանական միջոցառումները.

- Տեխնիկայի և ավտոտրանսպորտի լիցքավորումը, յուղերի փոխարինումը, մեքենաների տեխնիկական սպասարկումը կատարվելու է մոտակա Նորատուս բնակավայրում: Դա կբացառի երևակյան տարածքի աղտոտումը նավթամթերքներով:
- Կենցաղային աղբի հավաքում հատուկ պարկերի մեջ և հետագա տեղափոխվում մոտակա աղբահավաք կետեր: Աղբահանության նպատակով համապատասխան ծառայությունների հետ նախատեսվում է կնքել պայմանագիր և կատարել համապատասխան վճարումները:
- Արտաթորվող թունավոր նյութերի չեզոքացուցիչ սարքերի տեղադրում :
- Աշխատող մեքենայի շարժիչի կարգավորում՝ աղմուկի մակարդակի կարգավորման և կենդանական աշխարհի վրա բացասական ազդեցության նվազեցման նպատակով:
- Ճանապարհային պաստառի խոնավեցում առավոտյան և երեկոյան, հորատման հաստոցի հենք հանդիսացող մեքենայի տեղաշարժի ժամանակ՝ փոշեգոյացումը բացառելու նպատակով: Տեխնիկական ջուրը (օրեկան մոտ 200լ) նախատեսվում է վերցնել Գավառագետից, որի նպատակով ընկերությունը ընդերքօգտագործման թույլտվությունը ստանալուց հետո ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարություն կներկայացնի ջրօգտագործման հայտ:
- Խմելու և կենցաղային նպատակներով անհրաժեշտ ջուրը գնվելու է Նորատուս բնակավայրի առևտրի կետերից շալցված տարբերակով:
- Հորատման հարթակների ջրցանում չի նախատեսվում, քանի որ ըստ նախնական տվյալների ավազի կուտակը գտնվում է խոնավ վիճակում:

- Կեղտաջրերի հավաքում հորատի պ գուգարանում: Աշխատանքների ավարտից հետո, հորի մեջ նախատեսվում է ավելացնել կենսաբանական ծագման, էկոլոգիապես անվտանգ (անաէրոբ մանրէների հիմքի վրա պատրաստված) «Լատրին Բիո» կամ «Բիոսեպտ» պատրաստուկը: Պատրաստուկը նպաստում է հորի պարունակության տրոհմանը մինչև ջուր և ածխաթթու ջազ, դրանց լուծմանը բնական միջովայրում: Դատարկված փոսը նախատեսվում է լցնել քարերով:

- Հորատման աշխատանքների ավարտից հետո կատարվելու է հորատման հարթակների ռեկուլտիվացիա: Հողի վերին շերտի պահպանության նպատակով նախատեսվում է հորատահարթակների կառուցման ժամանակ հանել հողի շերտը (0.21մ չափով), պահեստավորել անմիջապես հարթակի մոտ, իսկ աշխատանքների ավարտից հետո, լանդշաֆտի վերականգնման նպատակով ծածկել հողաշերտով, ցանել տարախոտային խառնուրդի սերմեր: Ռեկուլտիվացիայի ենթակա հողերի ծավալը հաշվարկվում է տարածքի մակերեսից և հողաբուսաշերտը վերականգնվում է միջինը 0.21մ խորության վրա:

Նախատեսված հորատահարթակների 294մ² մակերեսով տարածքներում հողաբուսական ծածկն առկա է շուրջ 55% մակերեսում (համաձայն դաշտում կատարված նախնական ակնադիտական դիտարկումների տվյալների տեղամասի մակերեսային 45% ներկայացված է ավազային զանգվածով):

Հորատահարթակների ռեկուլտիվացիայի ընդհանուր ծավալը կազմում է.
 $294\text{մ}^2 \times 55\% \times 0.21\text{մ} = 33.96\text{մ}^3$:

Վերականգնման ենթակա հողաբուսական շերտի ընդհանուր ծավալը 33.96մ³: Այդ ծավալը կարճաժամկետ կուտակվում է խախտված տարածքների անմիջական հարևանությամբ և աշխատանքների անմիջապես ավարտից հետո ամբողջությամբ օգտագործվելու է խախտված հողատարածքների վերականգնման համար:

Աշխատանքները կատարվելու են ձեռքով: Աշխատելու է 1 մարդ և 10մ² մակերեսի համար մարդ/օր աշխատավարձը ընդունվում է 4500դրամ: Ռեկուլտիվացիայի ընդհանուր գումարը կկազմի 132300 դրամ:

Լրացուցիչ նյութեր, սարքավորումներ, այլ որևէ պարագաներ աշխատանքների ընթացքում չեն պահանջվում:

Գումարը հասկացվելու է շրջակա միջավայրի պահպանության դրամագլխին ՀՀ կառավարության 10.10.2121թ.-ի թիվ 1733 որոշմամբ սահմանված ընթացակարգերով:

- Բուսական աշխարհի պահպանությանն ուղղված միջոցառումներ՝ ՀՀ կառավարության 2014թ. հուլիսի 31-ի N781-Ն որոշման պահանջներին համապատասխան: Երևական տարածքում Հայաստանի Հանրապետության բույսերի Կարմիր գրքում (այսուհետ՝ կարմիր գիրք) գրանցված տվյալ բուսական տեսակի նոր պոպուլյացիաների հայտնաբերման դեպքում դրանց պահպանության նպատակով՝

1) առանձնացնում են օգտագործման նպատակով տրամադրված տարածքում պահպանվող գոտիներ, որոնք ունեն տեղական նշանակություն և անհրաժեշտ են կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների՝ սույն կետում նշված նոր պոպուլյացիաների կենսունակության ապահովման նպատակով.

2) Ժամանակավորապես սահմանափակում են առանձնացված պահպանվող գոտիներում տնտեսական գործունեության որոշ տեսակներ, եթե դրանք կարող են բերել նշված բուսատեսակների աճելավայրերի վիճակի վատթարացմանն ու պոպուլյացիաների կենսունակության խաթարմանը:

- Երկրաբանական քարտեզագրման, երթուղիների կատարման ժամանակ տարածքի դիտարկում բների հայտնաբերման նպատակով: Առկայության դեպքում, դրանց կամ դրանցում հայտնաբերված կենդանիների, թռչունների տեղափոխում աշխատանքների տարածքից դուրս:

- Երթուղիների ընթացքում երկրաբանի կողմից ձեռնափայտով կամ երկրաբանական մուրճով կատարվելու են հարվածներ տեղամասի մակերևույթին, ինչը ստեղծելու է հարվածային ալիքներ և դառնալու է անհանգստության և տարածքը լքելու պատճառ սողունների համար: Այս միջոցառումը թույլ կտա բացառել մարդ-կենդանի հանդիպումից:

- Աշխատանքներին մասնակցող մասնագետների իրազեկում տեղամասի տարածաշրջանում հայտնի ՀՀ բույսերի և ՀՀ կենդանիների կարմիր գրքում գրանցված տեսակների վերաբերյալ:

- Ճանապարհներից դուրս տեխնիկայի տեղաշարժի բացառում:

- Պատահական գտածոների ընթացակարգը՝ հետևյալ միջոցառումների իրականացման միջոցով.

- ✓ համապատասխան անձնակազմի և պայմանագրով աշխատողների ուսուցում պատահական հնագիտական գտածոների ճանաչման, դրանց հետ վարվելակերպի և արձագանքի ուղղությամբ;
- ✓ գտածոների ուսումնասիրություն հրավիրված հնագետների կողմից, որպեսզի վերջիններս ուղղորդեն հնագիտական գտածոների ճանաչման և արձագանքման գործընթացը,
- ✓ արձանագրությունների կազմում պատահական գտածոներին արձագանքելու համար, ներառյալ աշխատանքի ժամանակավոր դադարեցումը գտածոների հայտնաբերման վայրում;
- ✓ պետական մարմինների ծանուցում,
- ✓ պատահական գտածոների գնահատման և պեղումների արագացված ընթացակարգերի կիրառում, ազդեցությունների սահմանափակման համար, միաժամանակ նվազեցնելով շահագործական աշխատանքների ուշացումները:

Բնապահպանական միջոցառումների իրականացման համար ընկերության կողմից կհատկացվի 1076.0հազ.դրամ, որից 132.3հազ.դրամը՝ տարածքի ռեկուլտիվացիայի համար :

6. ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐ

Արտակարգ իրավիճակների պատրաստ լինելու համար՝ շարժական կապի միջոցների առկայությունն հետախուզական աշխատանքներ իրականացնող անձնակազմի մոտ, առաջին բուժօգնության միջոցների առկայություն, անվտանգության կանոնների վերաբերյալ անձնակազմի գիտելիքների ստուգում:

Տեղամասում արտակարգ իրավիճակները կարող են պայմանավորված լինեն հետևյալ գործոններով.

1) Երկրաշարժ՝ հաշվի առնելով, որ Հանրապետության տարածքը գտնվում է սեյսմիկ ակտիվ գոտում : Տեղամասի տարածքը գտնվում է 2-րդ սեյսմիկ գոտում, որին բնորոշ է 400սմ/վրկ² կամ 0.4g գրունտի հորիզոնական արագացման մեծություն:

Նախատեսվում է մշակել ուժեղ երկրաշարժերի դեպքում գործողությունների պլան՝ վտանգավոր տարածքներից աշխատակիցների ապահով տարահանումն իրականացնելու նպատակով : Անվտանգության տեխնիկայի կանոնների վերաբերյալ հրահանգավորում իրականացնելու ժամանակ առանձին ներկայացվելու են նաև երկրաշարժերի ժամանակ աշխատակիցների պահվածքի կանոնները, գործողությունների հաջորդականությունը : Աշխատանքները սպասարկող կենցաղային նշանակության վագոն-տնակում նախատեսվում են առաջին օգնության դեղորայքային փաթեթներ :

2) Հրդեհներ՝ կապված մարդածին գործոնների հետ: Հրդեհային անվտանգությունն ապահովելու համար աշխատակիցները տեղեկացվելու են տեխնոլոգիական պրոցեսներում օգտագործվող նյութերի հրդեհավտանգության վերաբերյալ : Նշանակվելու է հրդեհային անվտանգության համար պատասխանատու անձ, մշակվելու է հրդեհի դեպքում անձնակազմի

գործողությունների պլան: Տեղամասում՝ հատուկ հատկացված վայրում տեղադրվելու են հրդեհաշիջման սկզբնական միջոցներ՝ կրակմարիչներ, ավազով արկղ, բահ:

3) Անբարենսպաստ օդերևութաբանական պայմանների (քամու արագացում, անհողմություն, անոմալ բարձր շոգ կամ ցուրտ, թանձր մառախուղ, ամպրոպ) : Անբարենսպաստ օդերևութաբանական պայմանների իհայտ գալու դեպքում կիրառվում են հետևյալ միջոցառումները (ըստ իրավիճակի).

- կրճատվում է աշխատանքի տևողությունը,
- կրճատվում է միաժամանակ աշխատող մեքենաների և մեխանիզմների քանակությունը,
- բեռնատար մեքենաները կահավորվում են հատուկ մառախուղի լույսերով,
- աշխատակիցները պատսպարվում են արտադրական հրապարակում տեղադրված վազոն-տնակում:

Տեղամասի տարածքում աշխատանքների անվտանգ իրականացման նպատակով.

- աշխատանքի են թույլատրվում անձիք, որոնք ունեն հատուկ պատրաստվածություն և որակավորում,
- օգտագործել մեքենաներ և մեխանիզմներ, սարքավորումներ և նյութեր, որոնք համապատասխանում են անվտանգության պահանջներին և սանիտարական նորմերին,
- անցկացնել պլանային-զգուշացնող համալիր վերանորոգումներ, պրոֆիլակտիկ աշխատանքներ և այլ դիտարկումներ,
- աշխատանքի ժամանակ պետք է պահպանվեն անվտանգության տեխնիկայի կանոնները:

Նախատեսվում է կատարել պլանային աշխատանքներ ուղղված արտադրական տրավմատիզմի նվազեցմանը, ժամանակին, ոչ ուշ քան երեք ամիսը մեկ, աշխատակիցների հետ անցկացնել հրահանգավորում անվտանգության տեխնիկայի գծով:

Տեղամասում տեղադրվելու է շարժական վազոն-տնակ, աշխատակիցների հանգստի և սննդի ընդունման համար հարմարավետ պայմաններ ստեղծելու նպատակով : Ջրցուղարան չի նախատեսվում, քանի որ բոլոր աշխատակիցները

հարակից բնակավայրերի բնակիչներն են և երեկոյան վերադառնում են իրենց բնակության վայրը : Սա նաև թույլ կտա նվազեցնել կենցաղային կեղտաջրերի ծավալները :

7. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳ

Երևակման տարածքում ընկերությունը երկրաբանական ուսումնասիրության ընթացքում իրականացնելու է շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանն և մեղմացմանն ուղղված հետևյալ մշտադիտարկումները.

- աշխատանքների ընթացքում մթնոլորտային օդում փոշու և ծխազագերի մոնիթորինգ, յուրաքանչյուր շաբաթը մեկ անգամ հաճախականությամբ,
- նավթամթերքներով երևակման տարածքի հողերի աղտոտվածության մշտադիտարկում, ամսեկան մեկ անգամ հաճախականությամբ,
- տարածքին բնորոշ վայրի բնության ներկայացուցիչների քանակ, աճելավայրերի և ապրելավայրերի տարածք, պոպուլյացիայի փոփոխության մշտադիտարկում տարեկան մեկ անգամ հաճախականությամբ (հստակ դիտարկան կետ նշել հնարավոր չէ, դիտարկումը կատարվելու է երևակման և հարակից տարածքներում),
- Գավառագետ գետի ջրերի մշտադիտարկում, շաբաթական մեկ անգամ հաճախականությամբ,
- աղմուկի մակարդակի մշտադիտարկում տեղամասի տարածքում հորատման աշխատանքների ժամանակ:

Մշտադիտարկման տեսակների և պարբերականության վերաբերյալ տվյալները ներկայացված են նաև աղյուսակ 23-ում:

Աղյուսակ 23.

Մշտադիտարկումների օբյեկտը	Ցուցանիշը	Տեսակը	Նվազ. հաճախական.
1	2	3	4
Մթնոլորտային օդ (տեղամասի սահմաններում, աշխատանքների իրականացման վայր)	Հանքափոշի, ածխածնի օքսիդ, ազոտի օքսիդներ, մուր	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն	շաբաթական մեկ անգամ՝ 24 ժամ տևողությամբ

1	2	3	4
Հողային ծածկույթ (տեղամասի սահմաններում, աշխատանքների իրականացման վայր)	Նավթամթերքների մնացորդներ	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն	ամսեկան մեկ անգամ
Վայրի բնություն, կենսամիջավայր, կարմիր գրքում ընդգրկված, էնդեմիկ տեսակներ (ընդերքօգտագործման տարածքին հարակից շրջան)	Տարածքին բնորոշ վայրի բնության ներկայացուցիչների քանակ, աճելավայրերի և ապրելավայրերի տարածք, պոպուլյացիայի փոփոխություն	Հաշվառում, նկարագրություն, քարտեզագրում	Տարեկան մեկ անգամ
Գավառագետ գետի ջրեր	Ջրերի որակ	Նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն	Շաբաթական մեկ անգամ
Աղմուկի մակարդակ (տեղամասի տարածք)	Ձայնային բնութագիր	Չափում ավտոմատ սարքերով	Տարեկան մեկ անգամ

Շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունների վերահսկման և մշտադիտարկումների կետերի տեղաբաշխման սխեմատիկ քարտեզը ներկայացված է նկար 18-ում :

Երևակման տարածքում կատարվելիք շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի իրականացման համար գումարները (տարեկան 680.0հազ.դրամ) ներառված են ընկերության ընթացիկ ծախսերի կազմում :

ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ ԿԵՏԵՐԻ ՄԽԵՄԱՏԻԿ ՔԱՐՏԵԶ

Կազմված է 1:25000 մասշտաբի տոպոգրաֆիական հենքի վրա

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիայի մոնիթորինգ
- Նավթամթերքների արտահոսքերի մոնիթորինգ
- ◆ Աշխատանքների ընթացքում աղմուկի մակարդակի մոնիթորինգ
- Կենսաբազմազանության մշտադիտարկման տարածք
- Գավառագետի ջրերի որակի մոնիթորինգ

Սկար 18.

Գրականություն

1. ՀՀ Շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոլեկտրաէներգետիկայի և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ -ի տվյալներ
2. Почвы Армянской ССР. Ред./ Р.А. Эдилян, Г.П. Петросян, Н.Н. Розов. Ереван: “Айастан”, 1976 г.
3. Հայաստանի բույսերի Կարմիր Գիրք.– 2010թ.
4. Հայաստանի կենդանիների Կարմիր Գիրք.– 2010թ.
5. Флора Армении / под ред. А.Л.Тахтаджяна. – Ереван: изд-во АН Арм ССР
6. Животный мир Армянской ССР. Даль С.К ,1954
7. ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետարանի պաշտոնական կայք
8. ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի պաշտոնական կայք
9. Գավառ խոշորացված համայնքի պաշտոնական կայք
10. «Заповедники СССР. Заповедники на Кавказе». Издательство "Мысль" 1990
11. Թամանյան Վ., Գաբրիելյան Է., Ֆայվուշ Գ., Հովհաննիսյան Մ., Ներսեսյան Ա., Արևշատյան Ա., Խանջյան Ն., Վարդանյան Ժ., “Հայաստանի էնդեմիկ բույսերի կարմիր ցուցակ”
12. “Флора и растительность степей Армении”, Файвуш Г.М., диссертация на соискание ученой степени доктора биологических наук, отдел геоботаники и экологии растений Института ботаники АН Республики Армения

Հ Ա Ս Տ Ա Տ ՈՒ Մ ԵՄ
« ՄԱԲՈՒՐ ԱՎԱԶ 2022 » ՍՊԸ ՏՆՕՐԵՆ

_____ **Ա. ՄԱՐՈՒԽՅԱՆ**
 « » _____ 2024թ.

Ն Ա Խ Ա Հ Ա Շ Ի Վ

Նորատուսի ավազի և կոպնազլաքարային խառնուրդի հանքավայրի ավազի առաջին տեղամասում 2024-2025թ.թ. երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների կատարման

Հ/հ	Աշխատանքների տեսակները	Չափման միավորը	Միավ. արժեքը	Քա- նակը	Գումարը, դրամ
1	2	3	4	5	6
1.	Նախագծերի և նախահաշվի կազմում, ֆոնդային նյութերի ուսումնասիրություն	դրամ			800000
2.	Տեղագրական հանույթ	հա	29888.2	8,2	240600
3.	Հորատանցքերի հորատում, փաստագրում և նմուշարկում	գծ.մ	18500	56	1036000
4.	Դաշտային պայմաններում ավազի ծավալալիքային զանգվածի և փխրեցման գործակցի որոշում	կետ	15000	3	45000
5.	Ռադիոնետրիական դիտարկումներ	հա	21419.88	8,2	172430
6.	Ինժեներակրաբանական և հիդրոերկրաբանական դիտարկումներ	հա	19925.47	8,2	160400
7.	Ընդամենը դաշտային աշխատանքներ				2454430
8.	Բեռների և ուղևորների տեղափոխում	%		10	245443
9.	Աշխատանքների կազմակերպում	%		1	24544
10.	Աշխատանքների լուծարում	%		0.8	19635,4
11.	Հաշվետվության կազմում և ձևավորում	դրամ			1250000
12.	ՏՏՀ-ի կազմում	դրամ			650000
	Ընդամենը	դրամ			2189622,4
13.	Փոխհատուցում հողօգտագործման համար	դրամ			10150
14.	Հողերի վերականգնում	մ ³			132300
	Ընդամենը	դրամ			142450
	Ընդամենը դաշտային և այլ աշխատանքներ	դրամ			4786502,4

Հավելված 1.

1	2	3	4	5	6
15.	ԱԱՀ 20%	դրամ			957300,5
16.	Լաբորատոր հետազոտություններ	նմուշ	12500	14	175000
17.	Սիներալոպետրոգրաֆիական հետազոտություններ	շլիֆ	25000	2	50000
18.	Քիմիական ուսումնասիրություններ		42000	2	84000
19.	Հորատհանուկների արկղեր	դրամ			12000
	Ընդամենը լրացուցիչ ծախսեր	դրամ			1278300,5
19.	Չնախատեսված ծախսեր 10%	դրամ			127830,1
	Ամբողջը	դրամ			6192633,0

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ

Նորատուաի ավագի և կոպճագլաբարային խառնուրդի հանքավայրի ավագի 1-ին տեղանամուտ 2024-20245.թ. երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների կատարման

Հ/հ	Աշխատանքների տեսակները	Չափման միավորը	Օւ-վայրը	2024			2025			
				II	III	IV	I	II	III	IV
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Ֆոնդային նյութերի հավաքում, ծրագրի և նախահաշվի կազմում	ծրագ.	1							
2.	Դաշտային աշխատանքների կատարում									
3.	Տոպո-մարվելոկրական աշխատանքներ	հա	8,2		8,2					
4.	Հորատհրապարակների կառուցում	մ ²	294			294				
5.	Հորատման աշխատանքներ	զճ.մ	56			56				
6.	Դաշտային պայմաններում ծավալային և ծավալալիքային գանգվածների որոշման համար	կետ	3				3			
7.	Նմուշարկում	նմուշ	18							
	- հանուկային	նմ	14			14				
	- քիմիական անալիզի համար	նմ	2			2				
	- պետրոգրաֆիական ուսումնասիրության համար	նմ	2			2				
8.	Լաբորատոր ֆիզիկամեխանիկական ուսումնասիրություններ	նմուշ	14				14			

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
9.	Պետրոգրաֆիական հետազոտություններ	հոկտկ	2				2			
10.	Քիմիական ուսումնասիրություններ	նմուշ	2				2			
11.	Ռադիոմետրիական դիտարկումներ	դիտ.								
12.	Հիդրոերկրաբանական և ինժեներակիրարանական աշխատանքներ	դիտ.								
13.	Հողերի ռեկուլտիվացիա	մ ³	33,96					33,96		
14.	Դաշտային աշխատանքների լուծարում	-								
15.	Աշխատանոցային աշխատանքներ	-								
16.	ՏՏՀ-ի կազմում	-								
17.	Հաշվետվության կազմում և ձևավորում	-								
18.	Հաշվետվության ներկայացում ՀՀ ՏԿԵՆ	-								

Հ Ա Մ Տ Ա Տ ՈՒ Մ Ե Մ

«ՄԱՔՈՒՐ ԱՎԱԶ 2022» ՍՊԸ ՏՆՕՐԵՆ

_____ Ա. ՄԱՐՈՒԽՅԱՆ

« » _____ 2024թ.

Հորատման հարթակների ռեկուլտիվացիա

Հորատման աշխատանքների ավարտից հետո կատարվելու է հորատման հարթակների ռեկուլտիվացիա: Հողի վերին շերտի պահպանության նպատակով նախատեսվում է հորատահարթակների կառուցման ժամանակ հանել հողի շերտը (0.21մ չափով), պահեստավորել անմիջապես հարթակի մոտ, իսկ աշխատանքների ավարտից հետո, լանդշաֆտի վերականգնման նպատակով ծածկել հողաշերտով, ցանել տարախոտային խառնուրդի սերմեր: Ռեկուլտիվացիայի ենթակա հողերի ծավալը հաշվարկվում է տարածքի մակերեսից և հողաբուսաշերտը վերականգնվում է միջինը 0.21մ խորության վրա:

Նախատեսված հորատահարթակների 294մ² մակերեսով տարածքներում հողաբուսական ծածկն առկա է շուրջ 55% մակերեսում (համաձայն դաշտում կատարված նախնական ակնադիտական դիտարկումների տվյալների տեղամասի մակերևույթի 45% ներկայացված է ավազային զանգվածով):

Հորատահարթակների ռեկուլտիվացիայի ընդհանուր ծավալը կազմում է.

$$294մ^2 \times 55\% \times 0.21մ = 33.96մ^3:$$

Վերականգնման ենթակա հողաբուսական շերտի ընդհանուր ծավալը 33.96մ³: Այդ ծավալը կարճաժամկետ կուտակվում է խախտված տարածքների անմիջական հարևանությամբ և աշխատանքների անմիջապես ավարտից հետո ամբողջությամբ օգտագործվելու է խախտված հողատարածքների վերականգնման համար:

Աղյուսակ 1.

Հ/Հ	Աշխատանքների և ծախսերի անվանումը	Չափ. միավորը	Արժեքը
1.	Բանվորի աշխատավարձ	հազ.դրամ	35.0
2.	Կենսաբան-մասնագետի աշխատավարձ ռեկուլտիվացիայի կենսաբանական փուլի համար	«----»	20.0
3.	Նյութեր (պարարտանյութ, սերմեր, դույլ, փոխց) ռեկուլտիվացիայի կենսաբանական փուլի համար	«----»	20.0
	Ընդամենը	«----»	75.0
4.	ԱԱՀ 20%	«----»	15.0
5.	Չնախատեսված ծախսեր	«----»	4.5
	Ընդամենը	«----»	94.5

ՀԱՅՅՎՈՂ ՏԱՐԱԾՔԻ ԵՎ ՄՈՏԱԿԱ ՀԱՆՔԱՎԱՅՐԻ
ԻՐԱՂԻՈՒԹՅԱՆ ՄԽԵՄԱ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏՄԱՔ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ

Սույն վկայականով հաստատվում է 23 հունվարի 2023 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)

«ՄԱՔՈՒՐ ԱՎԱԶ 2022» ՍՊԸ

2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Մարզ Գեղարքունիք, համայնք Գավառ գյուղ Նորատուս

3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ

Անշարժ գույքի ենթավարձակալության պայմանագիր 18.01.2023թ. թիվ 167

4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

Կադաստրային ծածկագիրը՝ 05-071-0252-0101

Մակերեսի չափը (հա)՝ 35.42804

Նպատակային նշանակությունը՝ գյուղատնտեսական

Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ Վարելահող

Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ԵՆԹԱՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 23012023-05-0099, գաղտնաբառ՝ ZCFLM8UPY8RL

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

5. ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը՝
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Ժամկետը՝ մինչև 31.12.2046 թվականը:

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ ԱԶՆԱՐ
ՍԱՀՐԱՏՅԱՆ

Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման
անշարժ գույքի ավագ ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 23012023-05-0099, գաղտնաբառ՝ ZCFLM8UPY8RL

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի՝
www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

Էջ 2/2

